

Valon maailma

– Gnostilainen mytologia –

Pentti Tuominen

26.4.2015

Luennon agenda

- ❖ Gnostilaisen mytologian juuret
- ❖ Jumalakäsitys
  - Todellinen Jumala
  - Demiurgi, Luoja Jumala
- ❖ Luomisprosessi
  - Emanatio-oppi
- ❖ Valon maailma
  - Kuvauksia Valon maailmasta
  - Valo-olennot eli Aionit
- ❖ Erot muihin uskontoihin

Gnostilaisuuden juuret

- Muotoutui Lähi-Idässä 100-luvulla eKr.
- Uskonkäsitteiden lähteet
  - Mesopotamialaiset uskonnot
  - Egyptiläiset uskonnot
  - intialaiset uskonnot
  - juutalaisuus
  - kabbala
  - antiikin Kreikan filosofit
    - Pythagoras
    - Platon

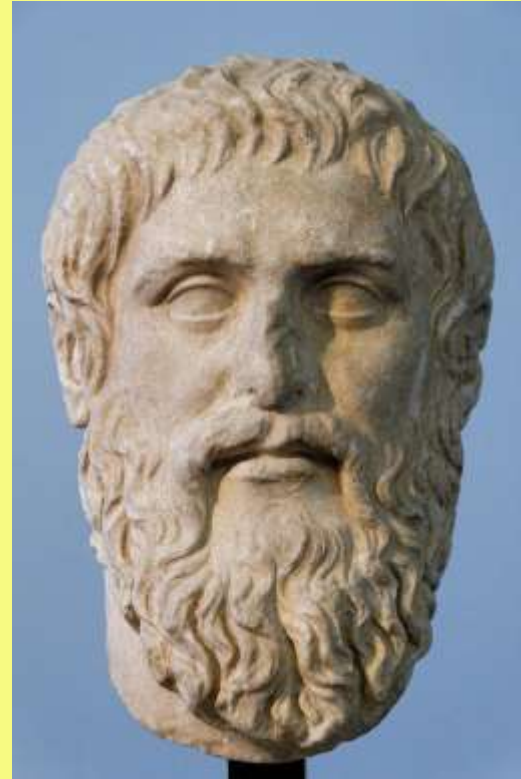

Gnostilaisuus on omaksunut paljon assyrialaisista uskonkäsityksistä:

- Salattu Jumala, kaikkeuden isä; Yksi = moni
- Taivas eli Valon maailma
- Emanatio-oppi: jumaluuden virtaaminen Jumalasta alempiin henkiolentoihin
- Viisaus (Sofia) Jumalan attribuuttina ja emanationa
- Dualismi: taivas ja maa, valo ja pimeys
- Pelastusoppi: ”sisäinen tieto” (kr. *gnosis*), täydellistyminen

Pythagoras
582–496 eKr.

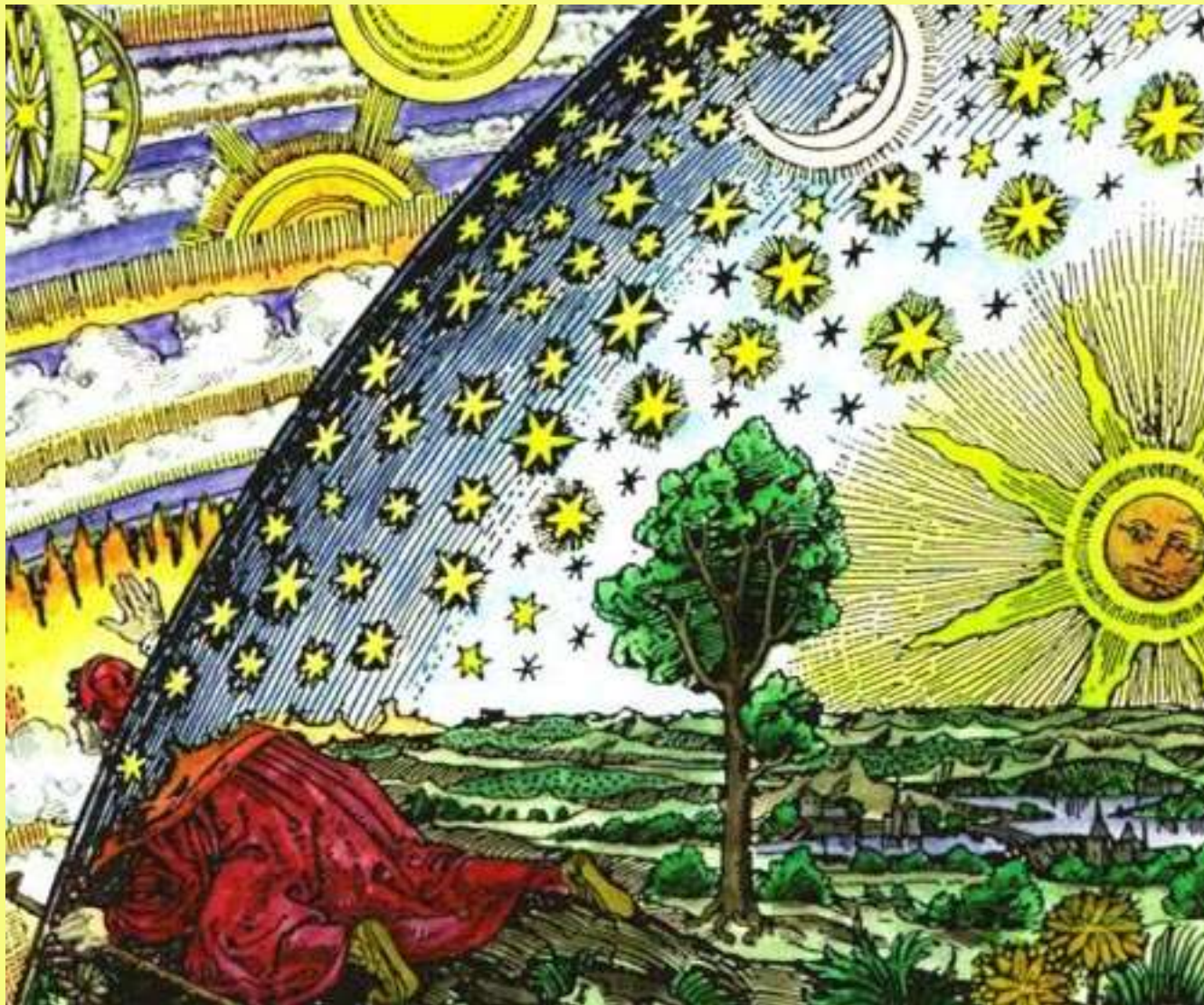

Platon
427–347 eKr

Gnostilaisuus on omaksunut paljon myös kreikkalaisilta filosofeilta – erityisesti Pythagoraalta ja Platonilta:

- Todellinen Jumala – Kaikkeuden mieli
- Luoja-jumala – kr. *Demiurgi*
- Kaikkeuden harmonia ("Kauneus")
- Jälleensyntymisoppi: sielun on synnyttävä kerta toisensa jälkeen ihmiseksi, kunnes se on täydellistynyt hyvässä, ja saa jäädä Valon maailmaan

Gnostilainen dualismi

Kaikkeuden prinssiippi

Todellinen Jumala
(Kaikkeuden mieli)

Valon maailma
(Valo-olennot eli aionit,
joista yksi oli Luoja Jumala)

Aineen maailma

Kaiken taustalla on ...

"Todellinen Jumala"

- "Kaikkeuden mieli"
- "Ikuinen Valo"
- "Yksi"
- "Absoluutti"
- vailla persoonallista hahmoa
- kaiken alku ja loppu.

Todellisen Jumalan tietoisuus läpäisee kaiken ja on kaikkialla läsnä.

Gnostilainen mytologia

Kosmologia vs. mytologia

Kosmologia

- maailmankaikkeuden rakennetta ja historiaa tutkiva tiede
- (kr. *kosmos* = kaikkeus)

Mytologia eli jumalaistarusto

- myyttien ja uskomusten järjestelmä – tarusto, jossa käsitellään jumalia, yliluonnollisia olentoja, kaikkeuden syntyä tai muita vastaavia aiheita
- (kr. *mythos* = kertomus, tarina)

Gnostilainen dualismi

1. **"Valon maailma"** eli "Täyteys" (kr. *Pleroma*),
  - ikuinen, kuolematon, henkinen ja täydellinen
  - valo-olentojen ja sielujen koti
2. **"Aineen maailma"** (kr. *Hysterema*),
  - ajallinen, kuolevainen, aineellinen ja epätäydellinen
  - sielujen koulutuspaikka

Mikä on Valon maailma?

- ***"Hengen maailma"***
  - vastakohta "Aineen maailma"
- ***"Pleroma" ("Täyteys", "Täydellisyys")***
  - vastakohta "Hysterema" "Epätäydellisyys"
- ***"Ikuisuus"***
  - Vastakohta "Ajallisuus"
- ***"Transsendentti olevaisuus" ("tuonpuoleinen", yliaistillinen, ylimaallinen, erillään maailmasta***
  - Vastakohta "tämänpuoleinen", aistein havaittava olevaisuus, maallinen

Gnostilaisen mytologian periaate

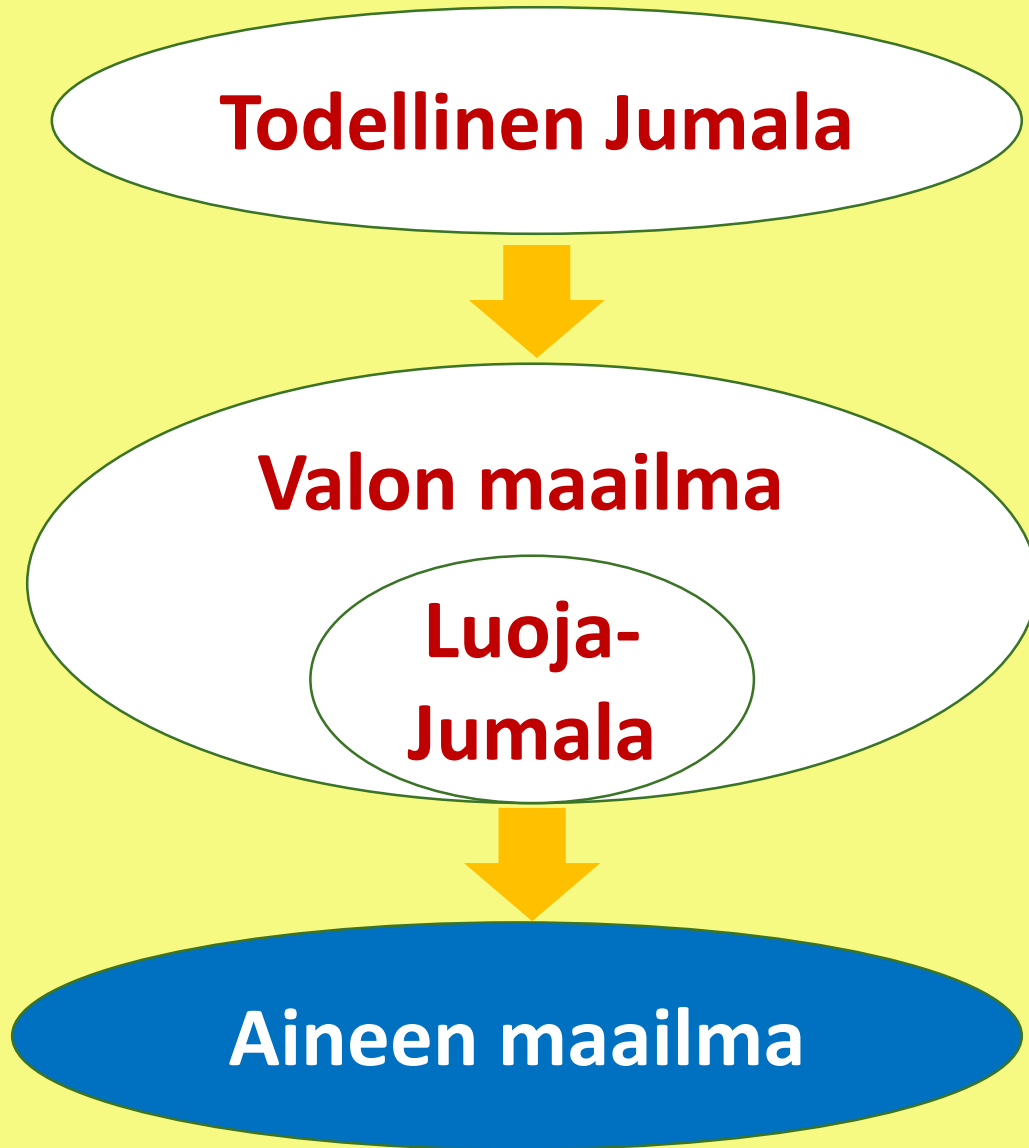
Todellinen Jumala

Valon maailma

Todellinen Jumala
vuodatti (*emanoi*)
Valon maailman

Gnostilaisen mytologian periaate

Luoja-jumala (demiurgi, yksi valo-olennoista) loi aineellisen maailman, ja sinne viimeisenä ihmisen.

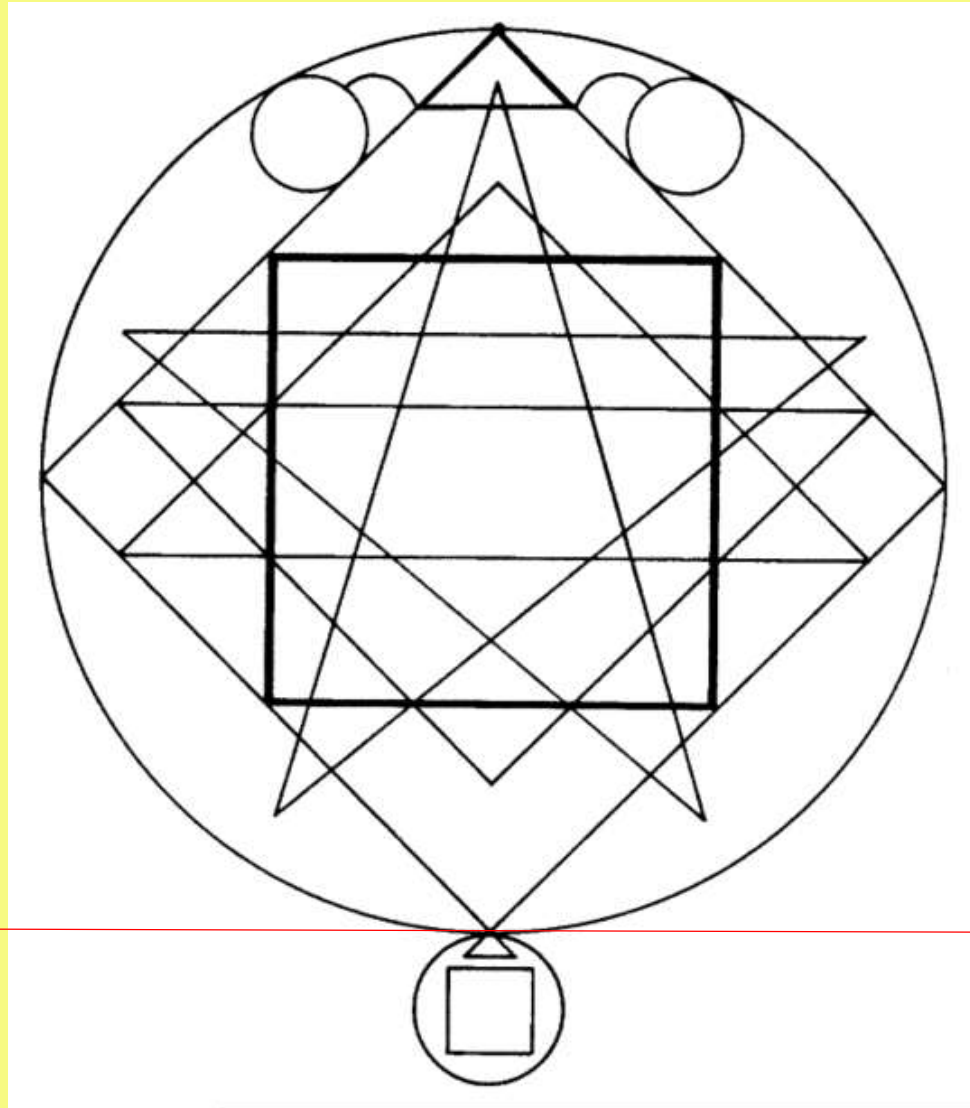

Kristillisen ja gnostilaisen mytologian välillä on yksi perustavanlaatuinen ero

- Gnostilainen mytologia on alusta alkaen tarkoitettu ymmärrettäväksi ja tulkittavaksi vertauskuvallisesti
- Kristillinen mytologia – varsinkin Uuden testamentin osalta – on aina vaadittu ymmärrettäväksi kirjaimellisesti
- Juutalaiset mystikot tosin ovat aina esittäneet Toorasta vertauskuvallisia tulkintoja, mutta vastaava on Vanhan testamentin osalta kristittyjen taholla tuomittu harhaopiksi – vasta aivan viime aikoina on alkanut esiintyä tulkintoja

Valentinolainen mytologia

Valentinoksen käsitys Valon maailmasta

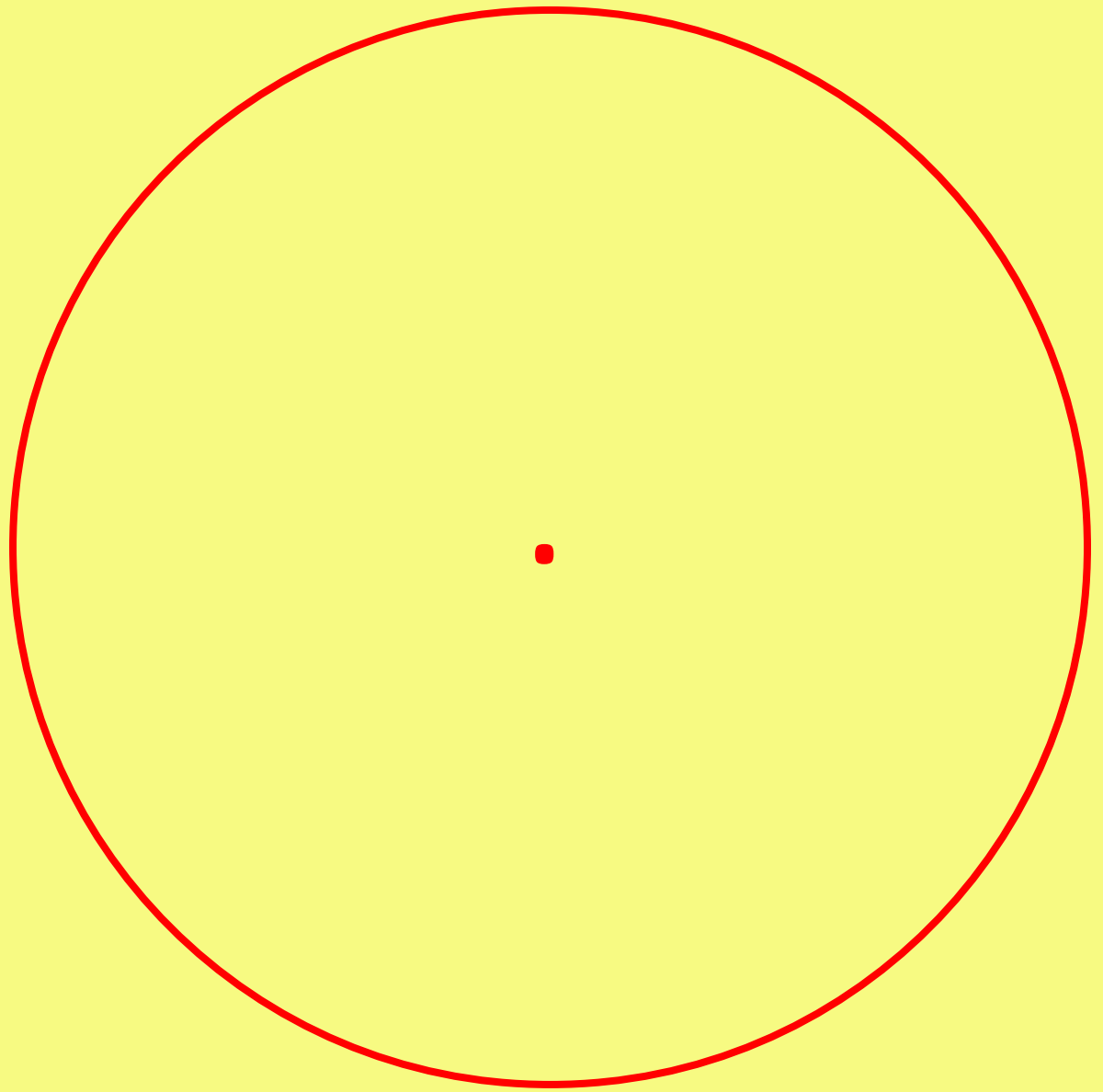
**Pleroma
(Valon
maailma)**

**Hysterema
(Aineen
maailma)**

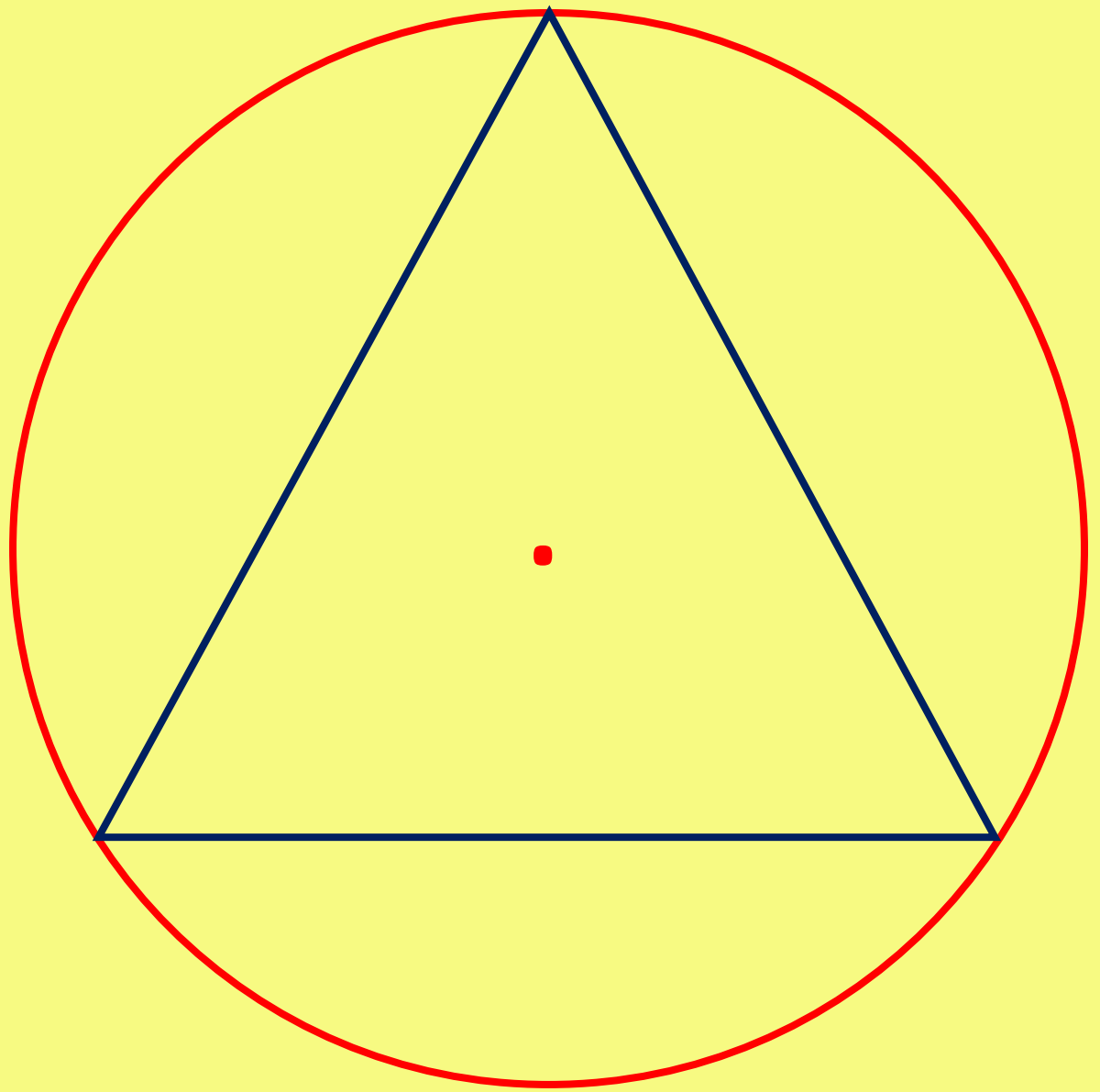
**Ensin oli piste,
Yksi (Monadi)
eli Todellinen
Jumala.**

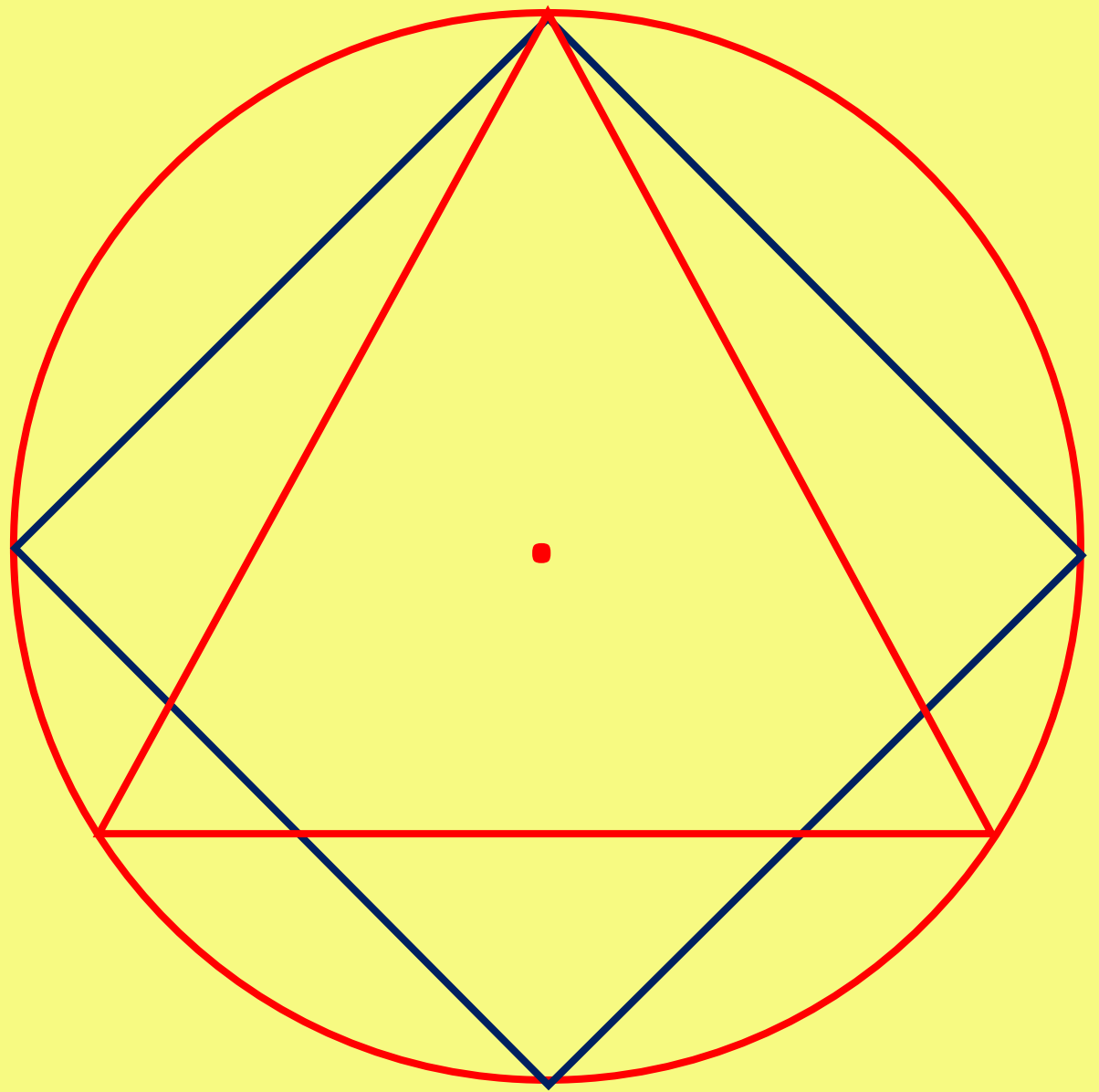
Sitten Todellinen
Jumala emanoi
Syvyyden
(Bythos) ja
Hiljaisuuden
(Sige). Siitä
syntyi dyadi eli
kakseus. Sitä
kuvaa ympyrä
⊙, joka tuli
rajaamaan
Täyteyttä
(Pleromaa).

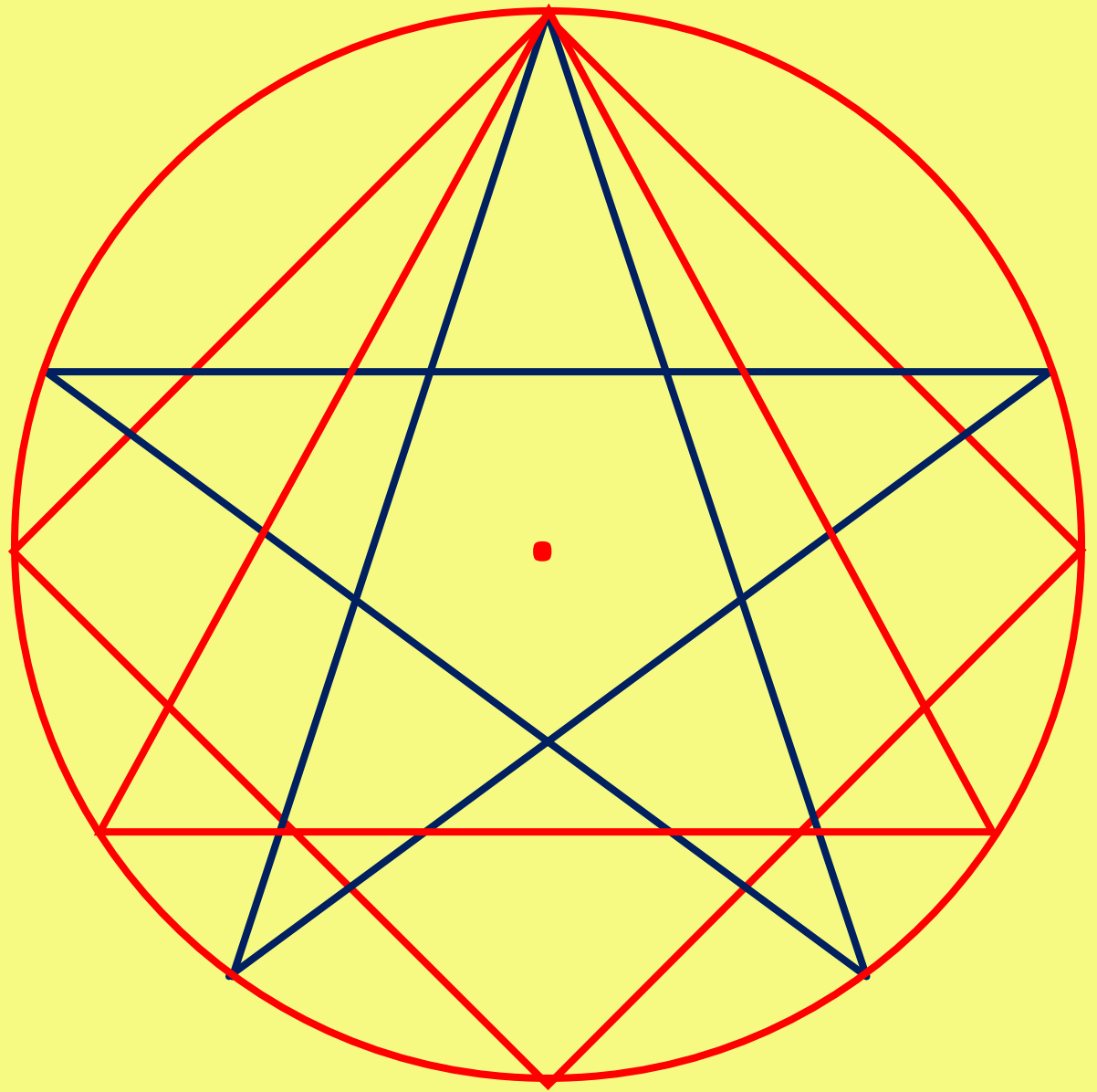
Sitten Syvyys ja
Hiljaisuus
emanoivat
parin: Järki ja
Totuus (Nous ja
Aletheia),
joista syntyi
kolmio $\triangle$,
triadi.
Kolmio on
hengen
potentiaalinen
symboli.

Sitten nämä
emanoivat kaksi
miespuolista:
Sana ja Elämä eli
Ihminen (Logos ja
Anthropos) sekä
kaksi naispuolista:
Elämä ja Kokous
(Seurakunta) (Zoe
ja Ekklesia).
Syntyi neliö ◊
tetradi.
Neliö on aineen
potentialin
symboli.

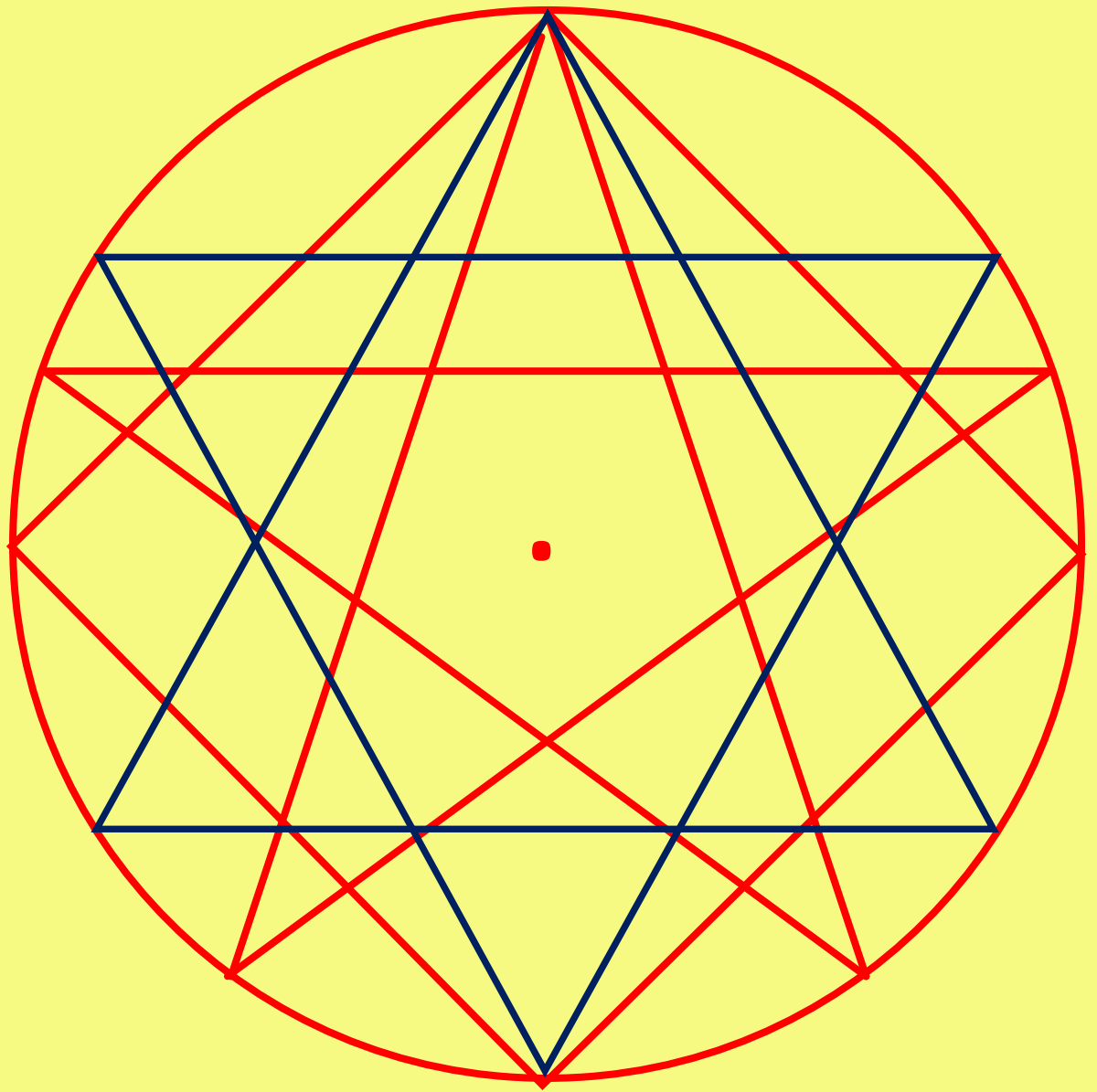

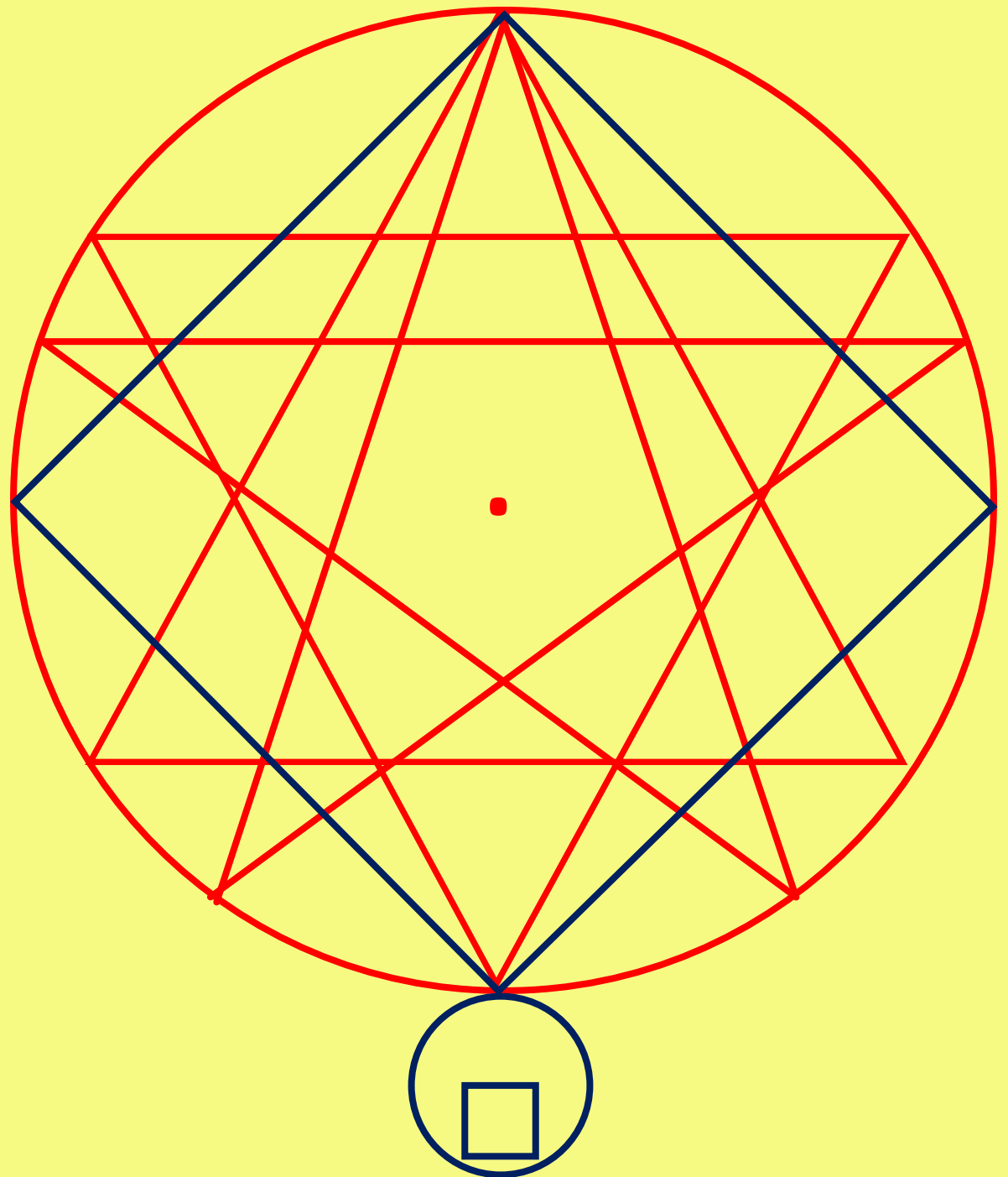
**Nämä emanoivat
viisi Viisauden
poikaa ja niille
kaksosparit,
jolloin syntyi ☆
pentagrammi,
viisiluku, joka on
Viisauden
poikien mystinen
symboli. Yhdessä
kaksosparien
kanssa
summaksi tulee
10 eli dekadi.**

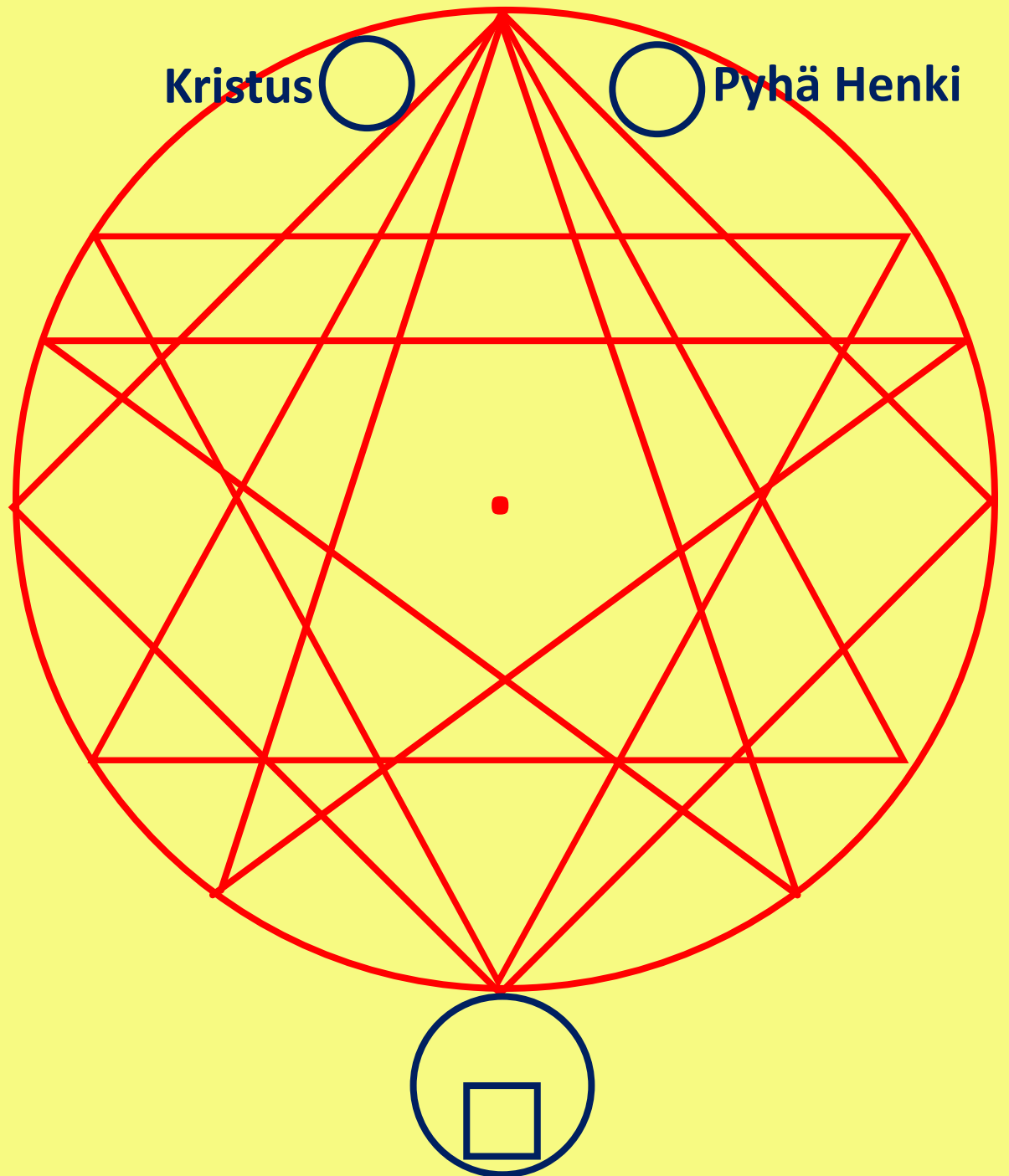
Lopuksi
emanoitiin
vielä kuusi
aionien paria,
joista
muodostui
heksalfa eli
kaksi limittäistä
kolmiota, joka
kaksospariensa
kanssa tekee 12
eli haksadin.

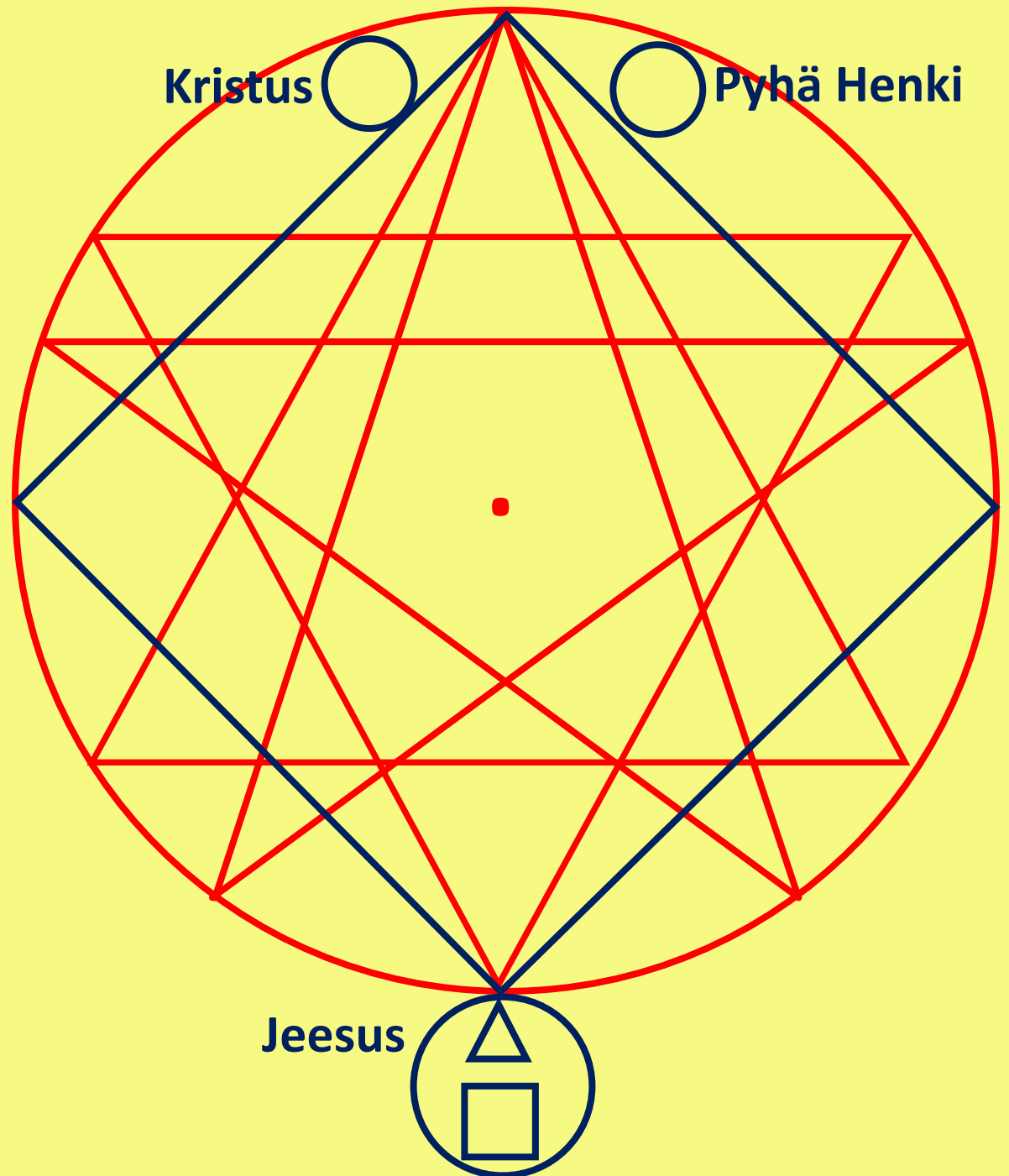

**Sitten luotiin
aineen
maailma, jota
ilmentää pieni
neliö.**

**Myöhemmin
Täyteyteen
emanoitiin
vielä kaksi
aionia
Kristus ja
Pyhä Henki
(Kristos ja
Pneuma),
joita
edustavat
pienemmät
ympyrät.**

**Nämä
laskeutuivat
elähdyttämään
ja kehittämään
aineen
maailmaa
Jeesuksen
muodossa. Tätä
ilmentää pieni
kolmio.**

Valentinoksen käsitys Valon maailman aioneista

The Ogdoad

Bythos (Depth or Profundity) — Sigê or Ennoia (Silence or Idea)

Nous (Mind) — Alêtheia (Truth)

Logos (Word) — Zoê (Life)

Anthrôpos (Man) — Ekklêsia (Church)

The Decad

Bythios (Deep) — Mixis (Commingling)

Agêratos (Unageing or Undecaying) — Henosis (Union)

Autophuês (Self-Existent) — Hêdonê (Pleasure or Bliss)

Akinêtos (Immovable) — Synkrasis (Blending)

Monogenês (Only-Begotten) — Makaria (Happiness)

The Dodecad

Paraklêtos (Comforter or Helper) — Pistis (Faith)

Patrikos (Paternal) — Elpis (Hope)

Mêtrikos (Maternal) — Agapê (Love)

Ainos (Praise or Ever-Lasting) — Synesis (Intelligence, Understanding)

Ekklêsiastikos (Ecclesiastical) — Makariotes (Happiness or Bliss)

Thelêtos (Willed or Longed-For) — Sophia (Wisdom)

Valentinoksen käsitys Valon maailman aioneista

The Ogdoad

Bythos (Depth or Profundity) — Sigê or Ennoia (Silence or Idea)

Nous (Mind) — Alêtheia (Truth)

Logos (Word) — Zoê (Life)

Anthrôpos (Man) — Ekklêsia (Church)

The Decad

Bythios (Deep) — Mixis (Commingling)

Agêratos (Unageing or Undecaying) — Henosis (Union)

Autophuês (Self-Existent) — Hêdonê (Pleasure or Bliss)

Akinêtos (Immovable) — Synkrisis (Blending)

Monogenês (Only-Begotten) — Makaria (Happiness)

The Dodecad

Paraklêtos (Comforter or Helper) — Pistis (Faith)

Patrikos (Paternal) — Elpis (Hope)

Mêtrikos (Maternal) — Agapê (Love)

Ainos (Praise or Ever-Lasting) — Synesis (Intelligence, Understanding)

Ekklêsiastikos (Ecclesiastical) — Makariotes (Happiness or Bliss)

Thelêtos (Willed or Longed-For) — Sophia (Wisdom)

Valentinoksen käsitys Valon maailman aioneista

The Ogdoad

Bythos (Depth or Profundity) — Sigê or Ennoia (Silence or Idea)

Nous (Mind) — Alêtheia (Truth)

Logos (Word) — Zoê (Life)

Anthrôpos (Man) — Ekklêsia (Church)

The Decad

Bythios (Deep) — Mixis (Commingling)

Agêratos (Unageing or Undecaying) — Henosis (Union)

Autophuês (Self-Existent) — Hêdonê (Pleasure or Bliss)

Akinêtos (Immovable) — Synkrisis (Blending)

Monogenês (Only-Begotten) — Makaria (Happiness)

The Dodecad

Paraklêtos (Comforter or Helper) — Pistis (Faith)

Patrikos (Paternal) — Elpis (Hope)

Mêtrikos (Maternal) — Agapê (Love)

Ainos (Praise or Ever-Lasting) — Synesis (Intelligence, Understanding)

Ekklêsiastikos (Ecclesiastical) — Makariotes (Happiness or Bliss)

Thelêtos (Willed or Longed-For) — Sophia (Wisdom)

Valentinoksen käsitys Valon maailman aioneista

The Ogdoad

Bythos (Depth or Profundity) — Sigê or Ennoia (Silence or Idea)

Nous (Mind) — Alêtheia (Truth)

Logos (Word) — Zoê (Life)

Anthrôpos (Man) — Ekklêsia (Church)

The Decad

Bythios (Deep) — Mixis (Commingling)

Agêratos (Unageing or Undecaying) — Henosis (Union)

Autophuês (Self-Existent) — Hêdonê (Pleasure or Bliss)

Akinêtos (Immovable) — Synkrisis (Blending)

Monogenês (Only-Begotten) — Makaria (Happiness)

The Dodecad

Paraklêtos (Comforter or Helper) — Pistis (Faith)

Patrikos (Paternal) — Elpis (Hope)

Mêtrikos (Maternal) — Agapê (Love)

Ainos (Praise or Ever-Lasting) — Synesis (Intelligence, Understanding)

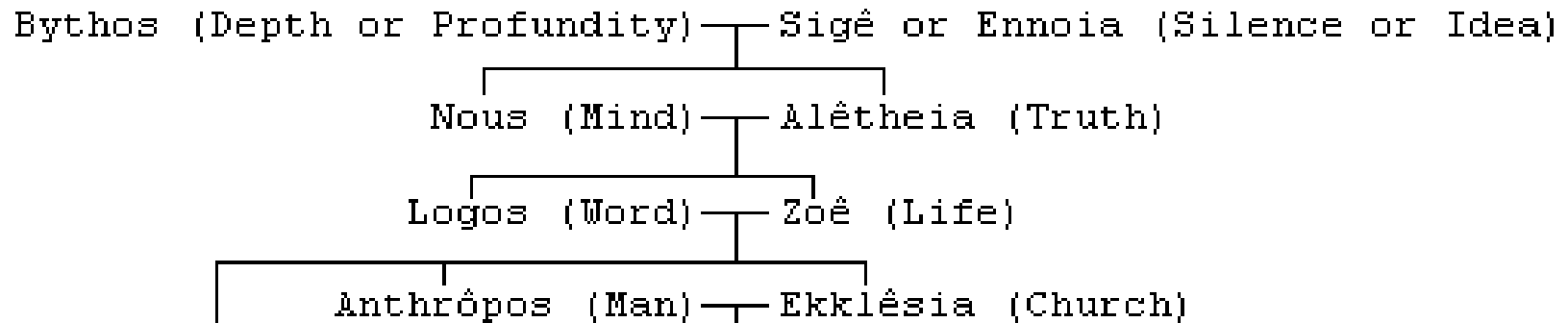
Ekklêsiastikos (Ecclesiastical) — Makariotes (Happiness or Bliss)

Thelêtos (Willed or Longed-For) — Sophia (Wisdom)

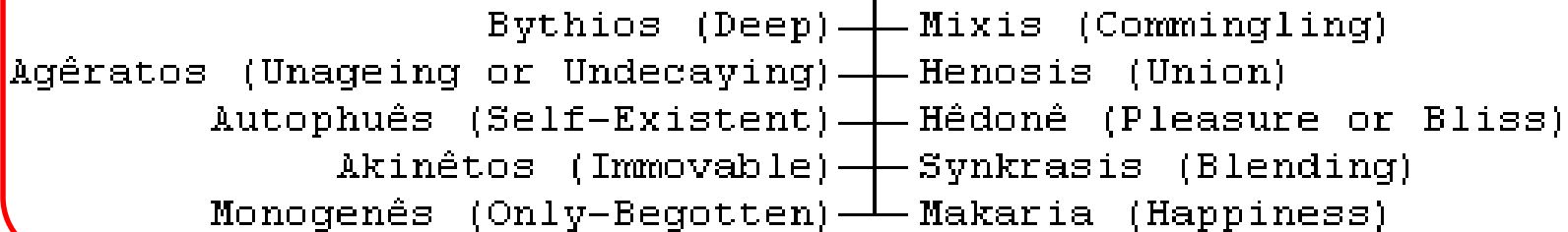

Valentinoksen käsitys Valon maailman aioneista

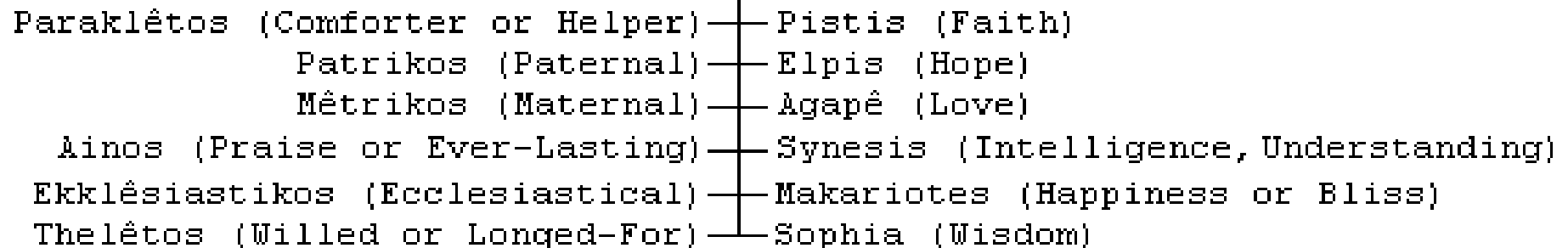
The Ogdoad

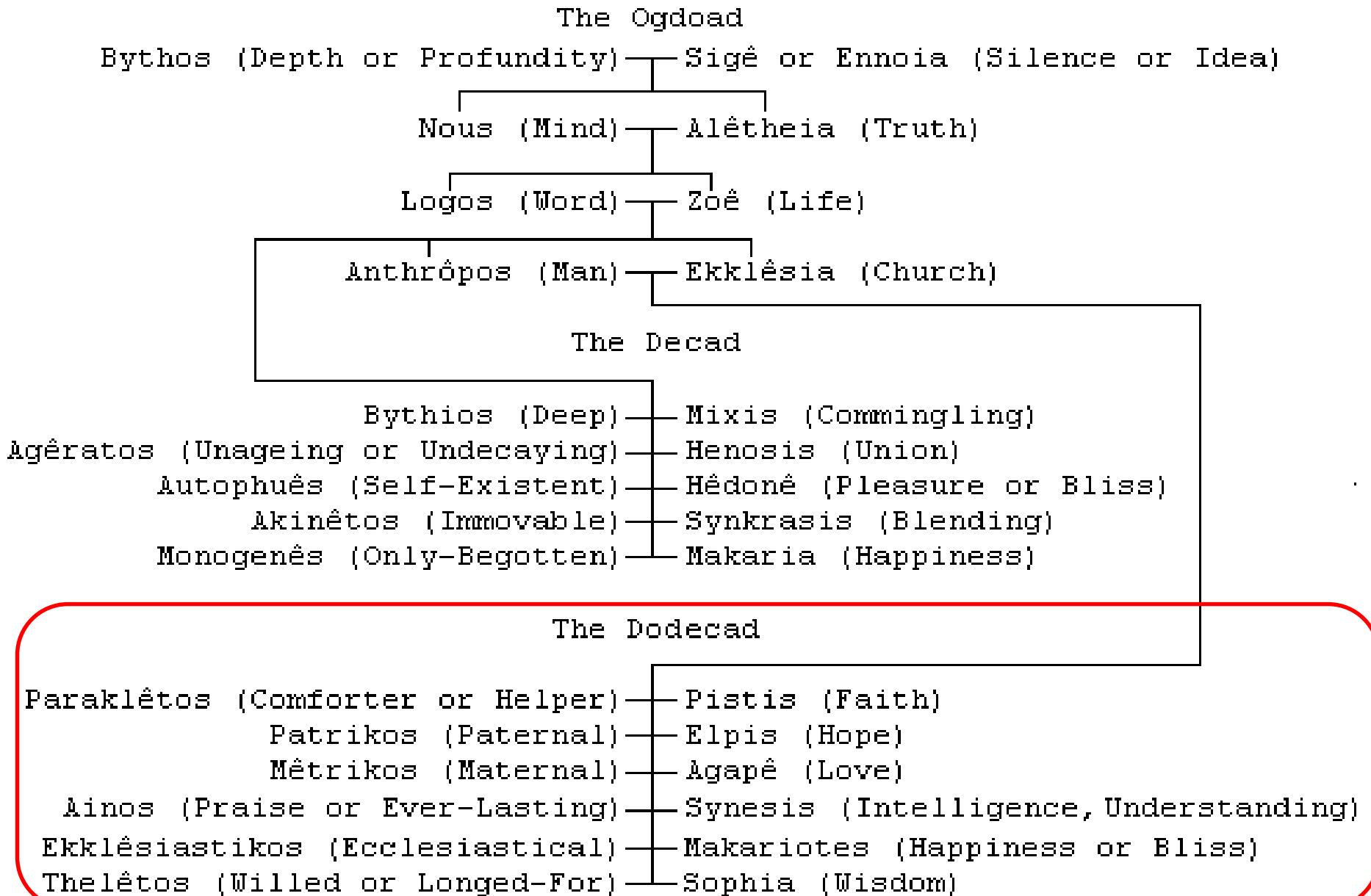
The Decad

The Dodecad

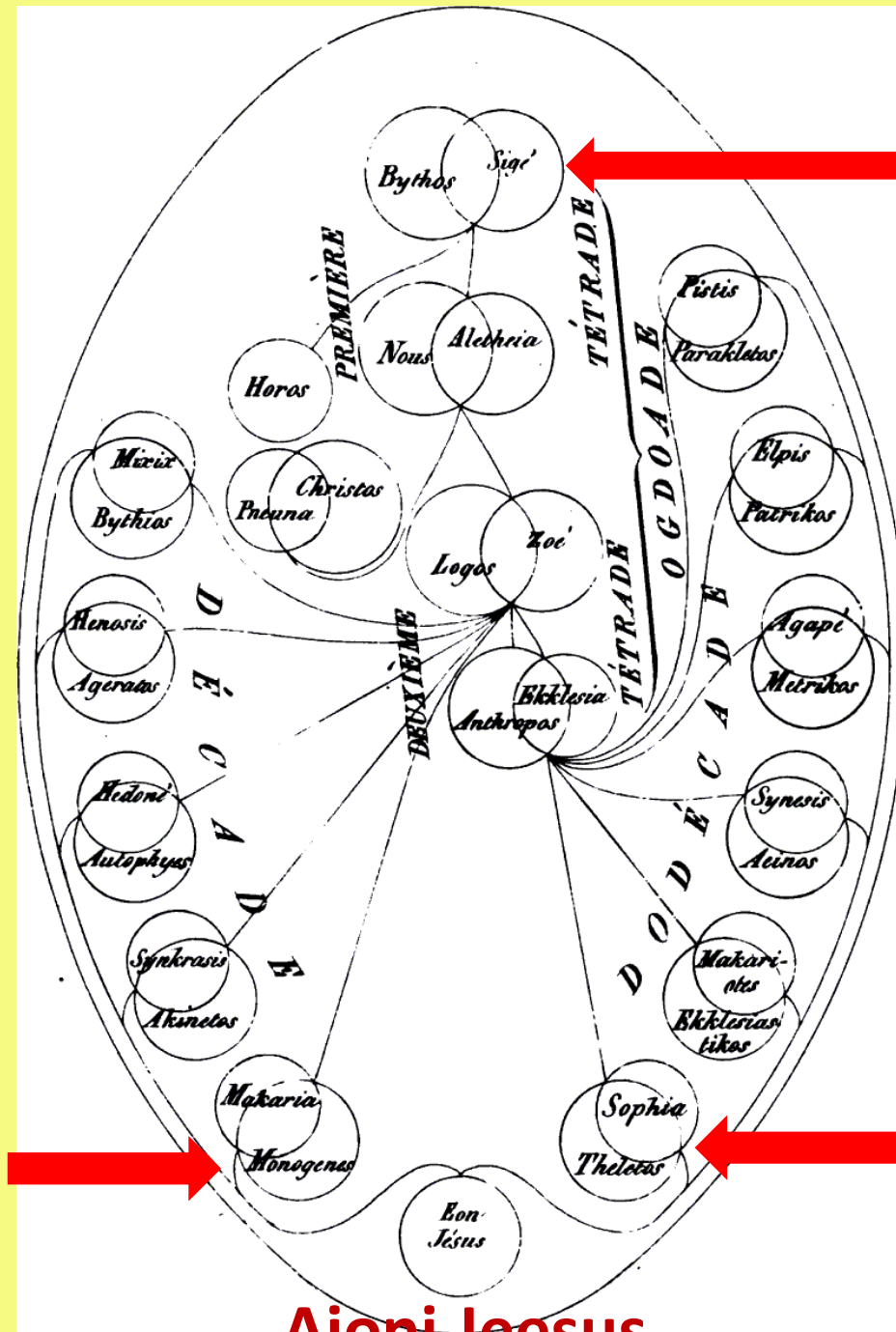

Valentinoksen käsitys Valon maailman aioneista

Sofia ja Theletos olivat nuorin emanoiduista aionipareista.

Valentinoksen käsitys Valon maailman aioneista kuvallisesti esitettynä.

Syvyys ja Hiljaisuus (Bythos ja Sige)

Onnellisuus ja Ainosyntyinen (Makaria ja Monogenes)

Viisaus ja Kaivattu (Sofia ja Theletos)

Simon Maguksen käsitys Valon maailmasta

Simon Magus

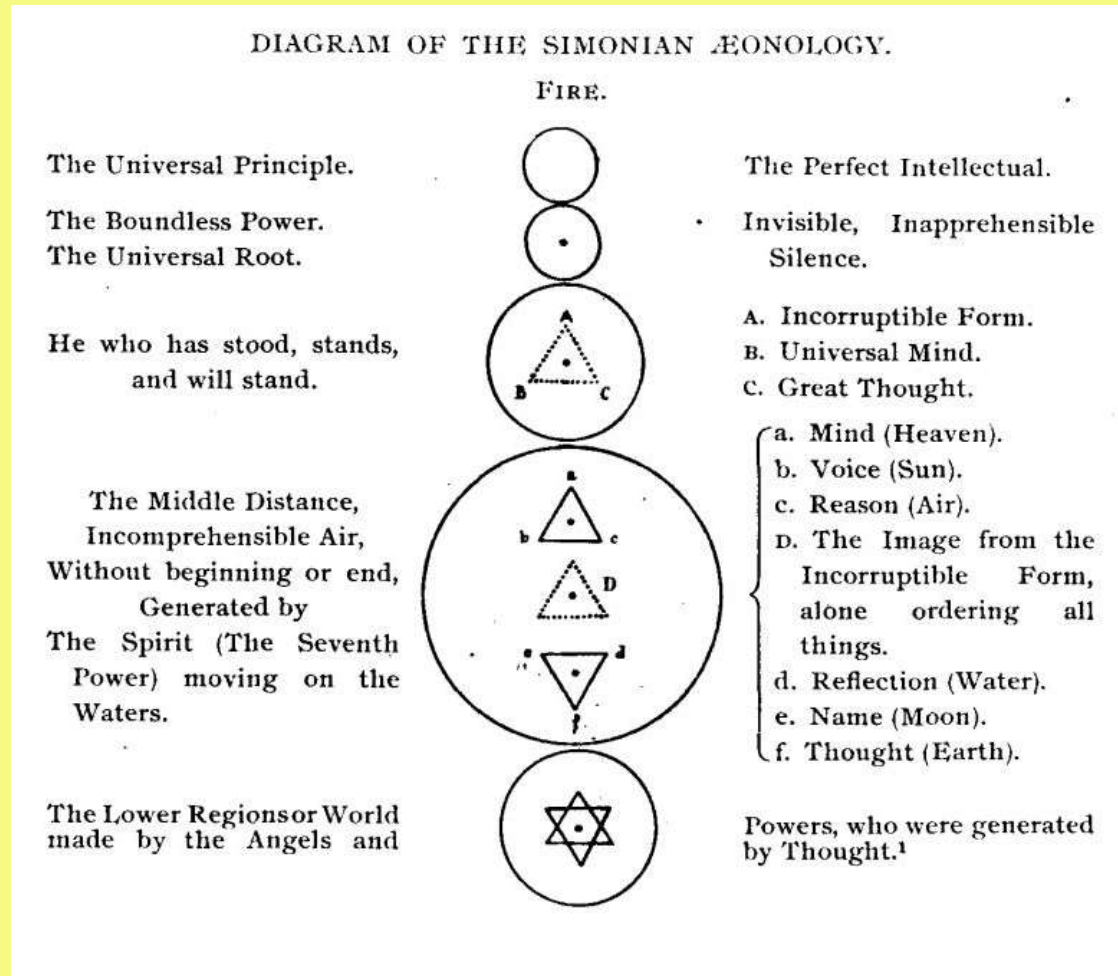
- ensimmäisen vuosisadan oppinut, joka vaikutti merkittävästi gnostilaisuuden kehittymiseen
- syntyi ajanlaskumme alun aikoihin samarialaisessa Gittan kaupungissa
- oli Jeesuksen työtoveri, ajautuivat sittemmin opillisiin erimielisyyksiin ja Simon aloitti oman gnostilaisen lähetystyönsä
- surmattiin v. 63 Roomassa kristittyjen toimesta

Simon Magus

- ❖ esitti gnostilaisia käsityksiä, kuten **Valon maailman olentojen emanoituminen** ylimmästä Ykseydestä, josta ovat lähtöisin:
  - miespuolinen **Voima**
  - naispuolinen **Viisaus** (Sophia)
  - **Luoja Jumala** (demiurgi)
- ❖ esitti ihmisen luomismyytille gnostilaisen selityksen: **oppi henkisestä Aadamista**

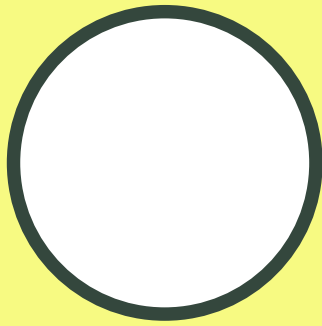
Simonilaisten aionologia

(kr. aioni = aikakausi; gnost. = valo-olento)

Hippolytoksen 200-luvulla ilmestyneen "Filosofoumena" teoksen mukaan.
Engl. käännös G.R.S. Mead.

Universaali Periaate

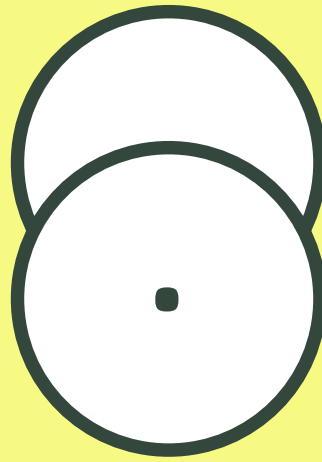

Täydellinen Äly

Universaali Periaate

**Rajaton Voima,
Kaiken Juuri**

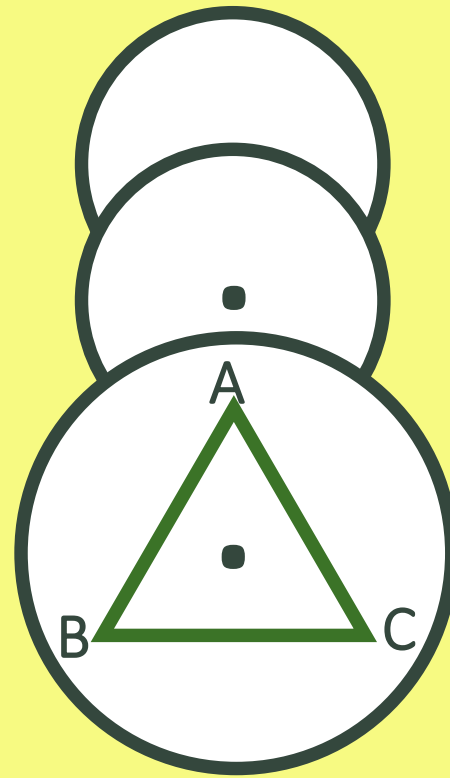
Täydellinen Äly

**Näkymätön, Käsittämätön
Hiljaisuus**

Universaali Periaate

**Rajaton Voima,
Kaiken Juuri**

**Hän joka oli, joka on
ja joka on oleva**

Täydellinen Äly

**Näkymätön, Käsittämätön
Hiljaisuus**

A: Virheetön Muoto

B: Kaikkeuden Mieli

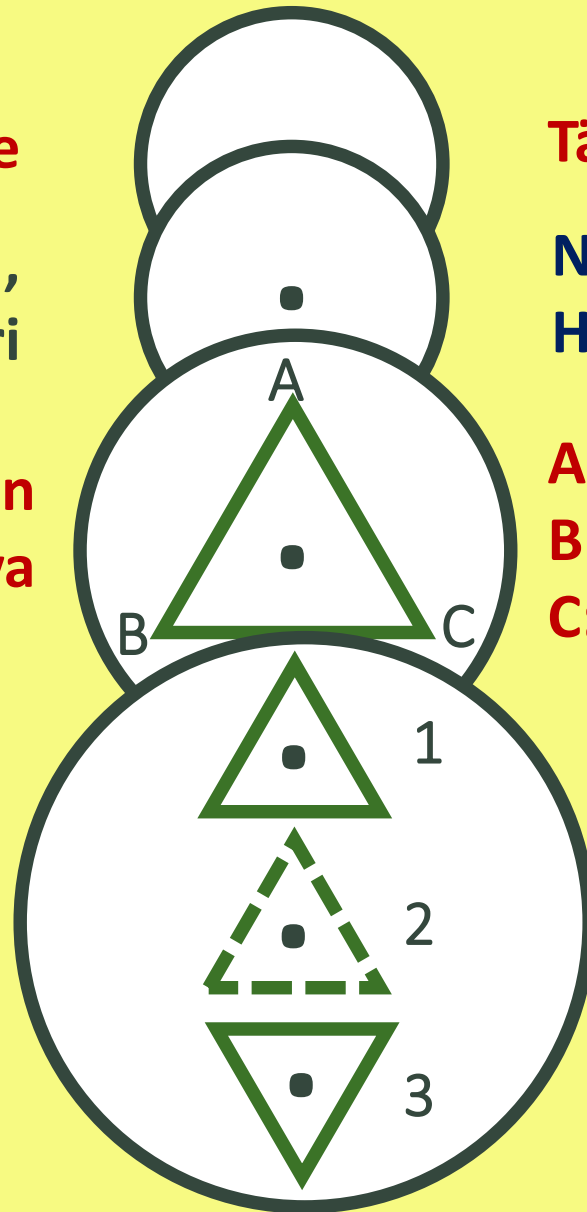
C: Suuri Ajatus

Universaali Periaate

Rajaton Voima,
Kaiken Juuri

Hän joka oli, joka on
ja joka on oleva

Käsittämätön,
aluton ja loputon
välitila, ilma, jonka
loi vetten päällä
liikkunut Henki
(7. voima)

Täydellinen Äly

Näkymätön, Käsittämätön
Hiljaisuus

A: Virheetön Muoto
B: Kaikkeuden Mieli
C: Suuri Ajatus

1. Mieli, Ilmaisus, Järki
(Taivas, Aurinko, Ilma)
2. Virheettömän
muodon esikuva
3. Heijastus, Nimi ja
Ajatus (Vesi, Kuu,
Maa)

TULI

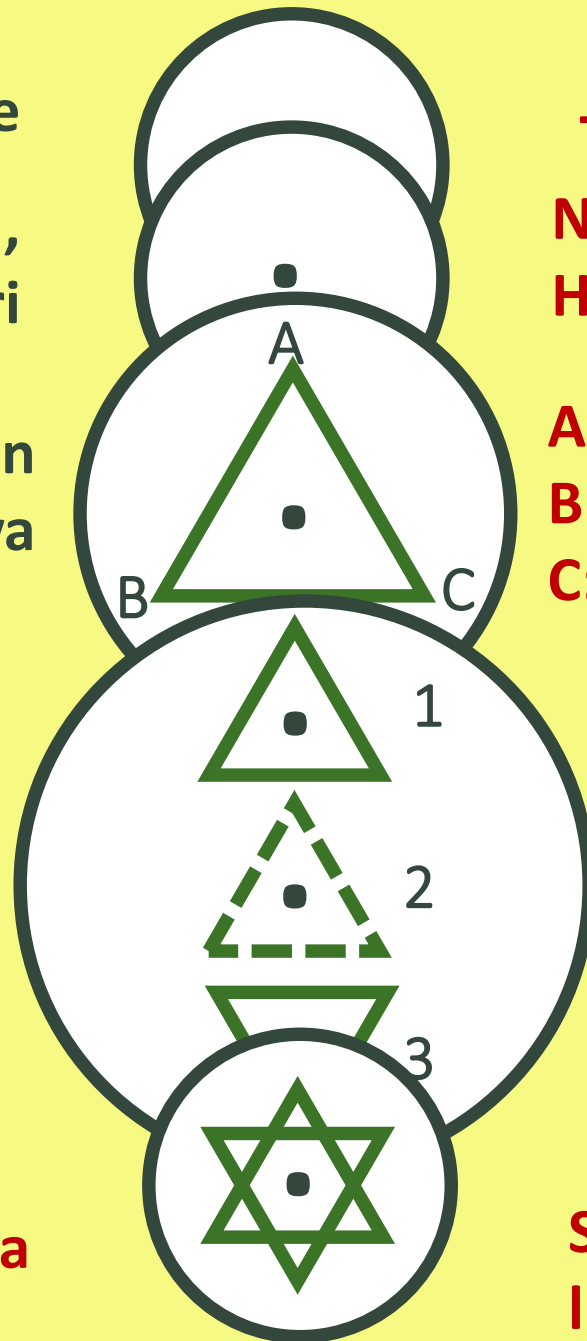
Universaali Periaate

Rajaton Voima,
Kaiken Juuri

Hän joka oli, joka on
ja joka on oleva

Käsittämätön,
aluton ja loputon
välitila, ilma, jonka
loi vetten päällä
liikkunut Henki
(7. voima)

Aineellinen maailma

Täydellinen Äly
Näkymätön, Käsittämätön
Hiljaisuus

A: Virheetön Muoto
B: Kaikkeuden Mieli
C: Suuri Ajatus

1. Mieli, Ilmaisus, Järki
(Taivas, Aurinko, Ilma)
2. Virheettömän
muodon esikuva
3. Heijastus, Nimi ja
Ajatus (Vesi, Kuu,
Maa)

Suuren Ajatuksen
luoma

Setiläinen mytologia

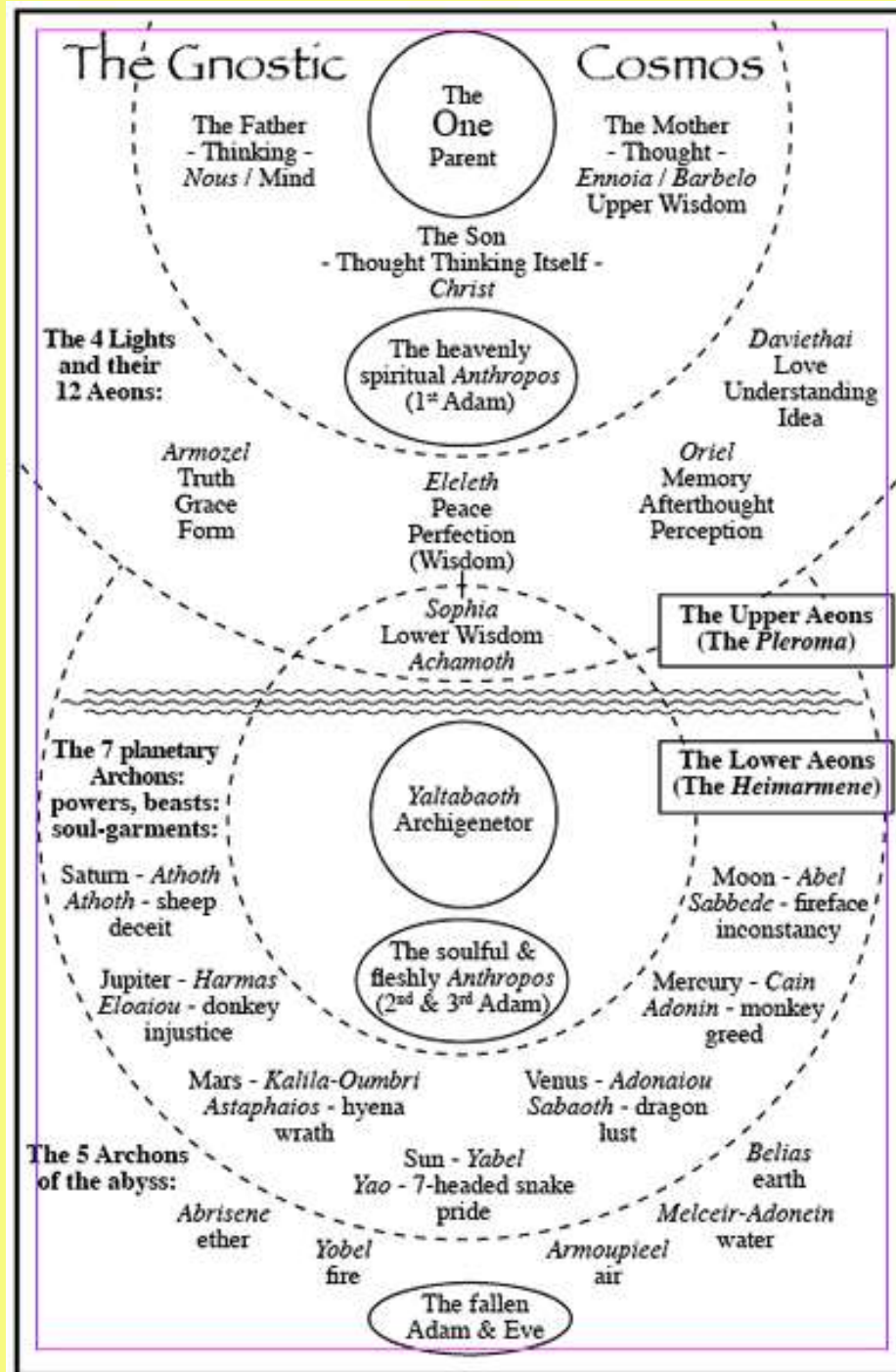
Ylemmät
Aionit

Pleroma
(Täyteys)

Alemmat
Aionit

Heimarmene
(Kohtalo-
sfääri)

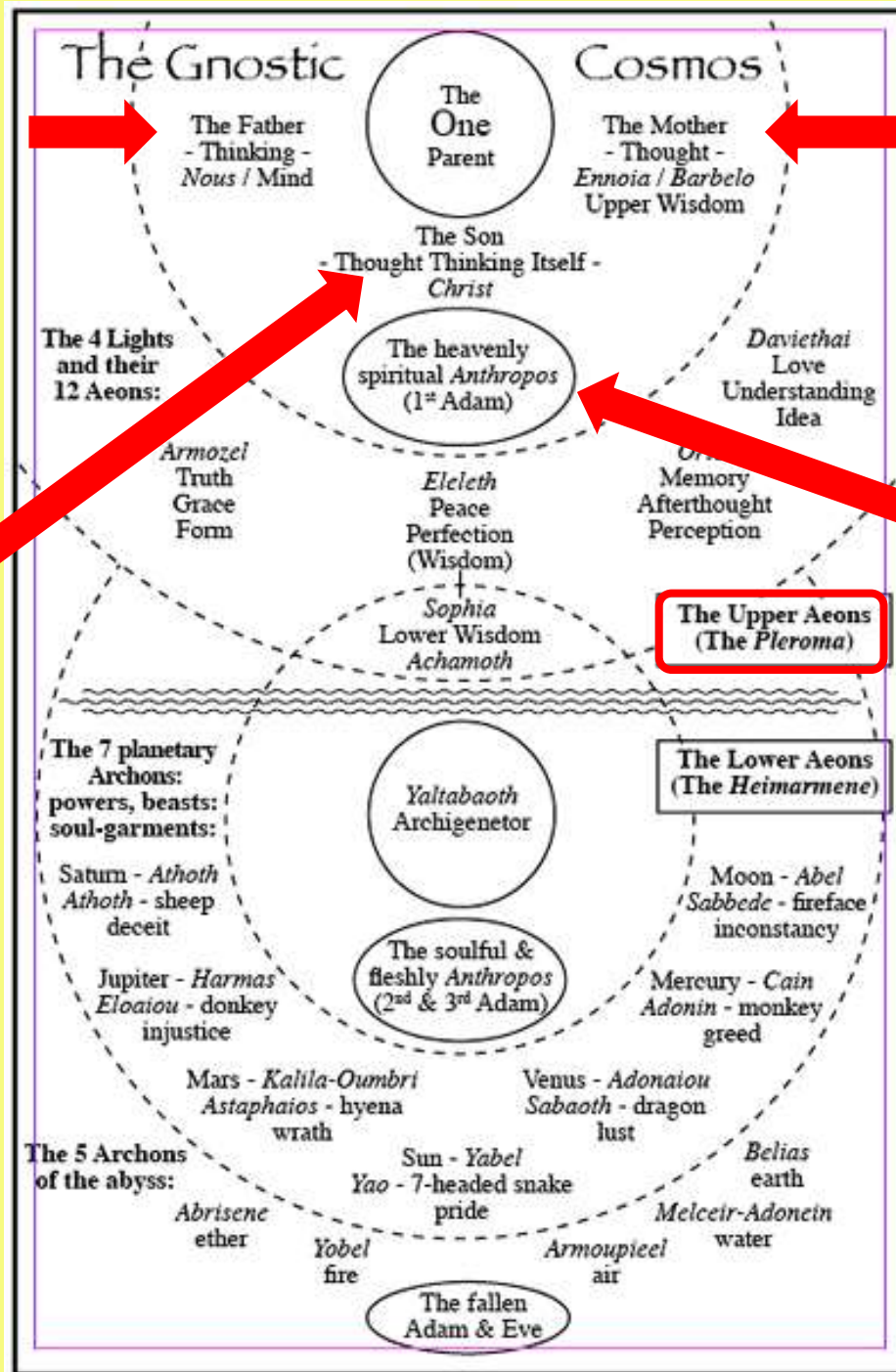

Isä

- Ajatus
- Nous
- Mieli

Poika

- Ajatus
- Kristus

Äiti

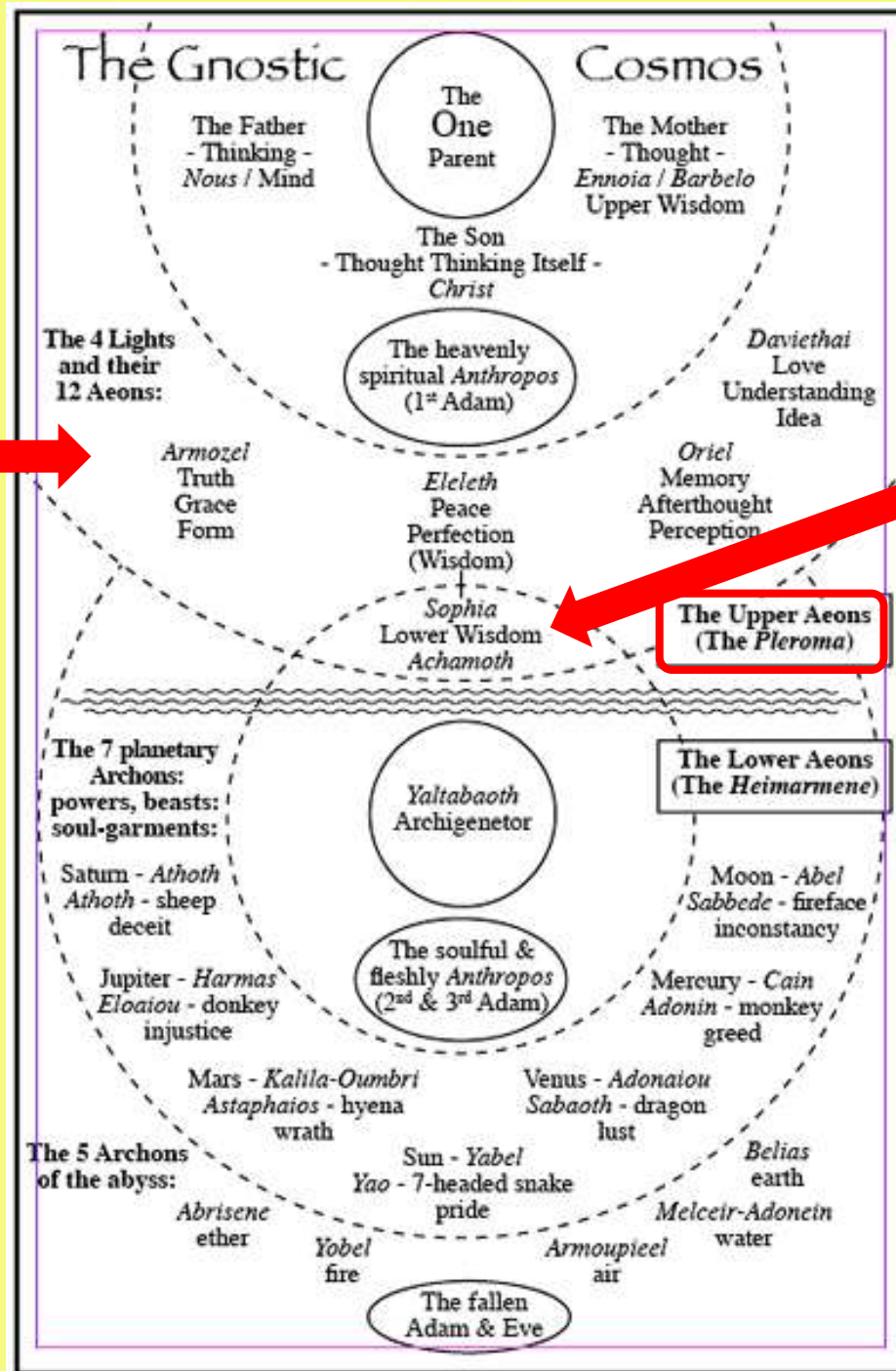
- Ajatus
- Ennoia eli Barbelo
- Ylempi Viisaus

Henkinen ihminen

- Antropos
- 1. Adam

Neljä Valoa ja heidän 12 aioniaan

- **Armozel**
(Totuus, Armo, Muoto)
- **Eleleth**
(Rauha, Täydellisyys, Ylempi Viisaus)
- **Oriel**
(Muisti, Luovuus, Käsityskyky)
- **Daviethai**
(Rakkaus, Ymmärrys, Idea)

Sofia

- **Alemppi Viisaus**
- **Achamoth**

7 planeettojen Arkonttia sekä heidän voimansa, eläinhahmonsansa ja sieluasunsa:

– **Saturnus** (Athoth)

(Athoth - lammas - petollisuus)

– **Jupiter** (Harmas)

(Harmas – aasi - epäoikeudenmukaisuus)

– **Mars** (Kalila-Oumbri)

(Astaphaios – hyena - viha)

– **Aurinko** (Jabel)

(Jao – 7-päinen käärme - ylpeys)

– **Venus** (Adonaiou)

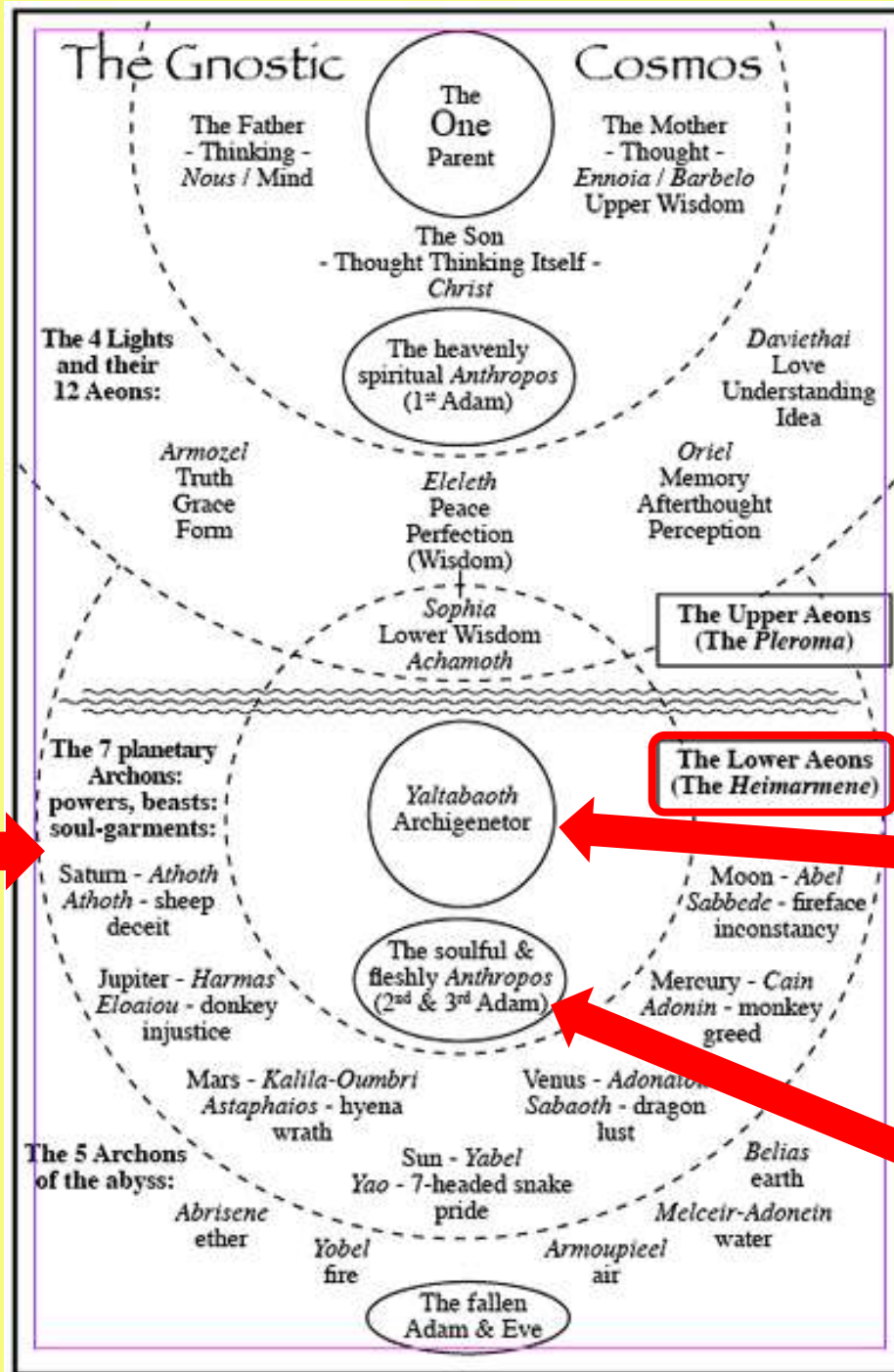
(Sabaoth – lohikäärme - himo)

– **Merkurius** (Kain)

(Adonin – apina - ahneus)

– **Kuu** (Abel)

(Sabbede – tulikasvoinen - huikentelevaisuus)

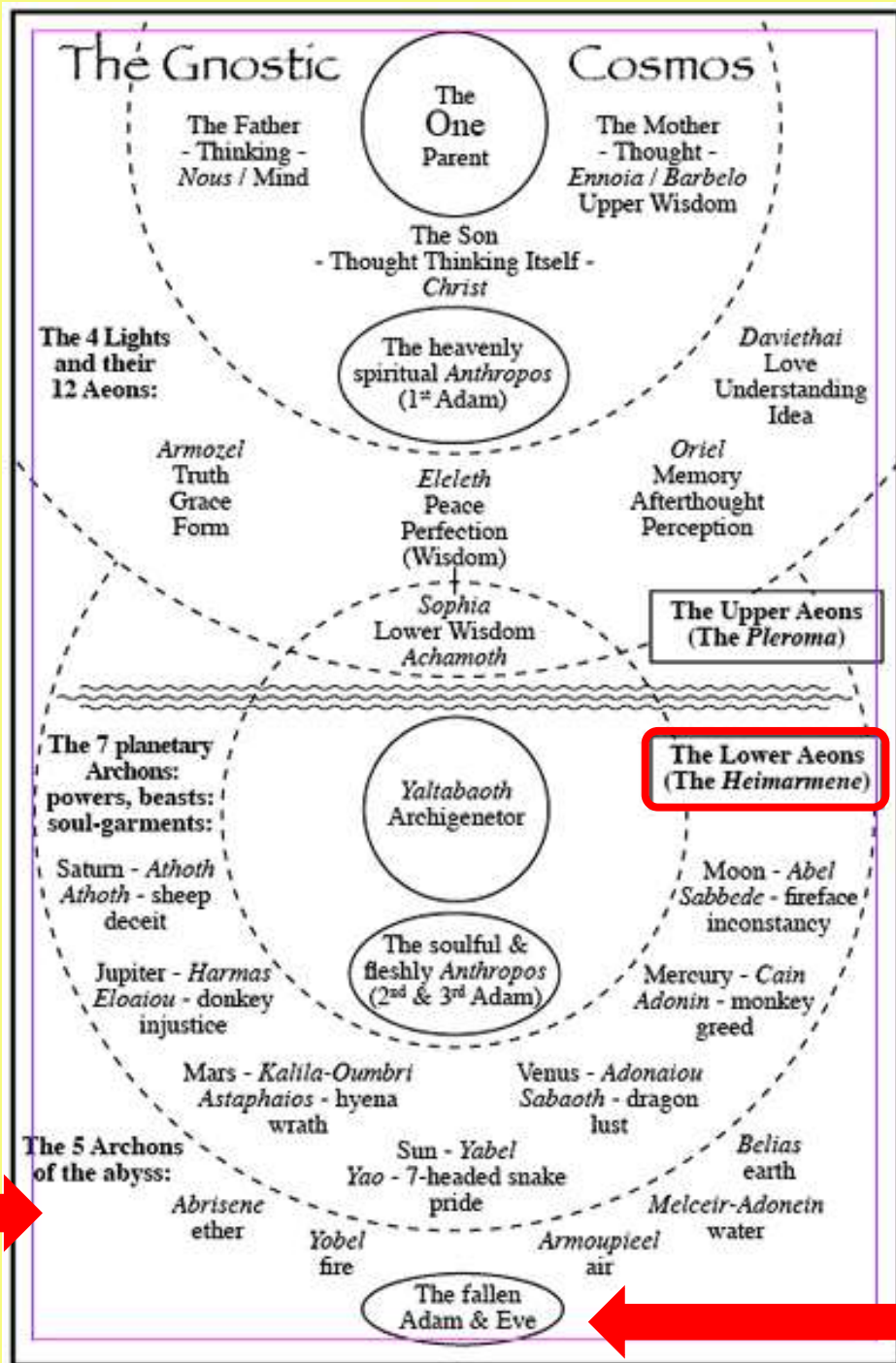

Arkontit ovat Demiurgin palvelijoita ja aineellisen maailman hallitsijoita.

Jaldabaath

– Demiurgi, Luojajumala

Sielullinen & ruumiillinen Anthropos
– 2. & 3. Adam

- 5 Syvvyden Arkontia:**
- Abrisene (etteri)
  - Jobel (tuli)
  - Armoupieel (ilma)
  - Melceir-Adonein (vesi)
  - Belias (maa)

Langenneet Adam & Eeva

Niin alhaalla kuin ylhäällä

Varhaisen gnostilaisuuden kanssa samoihin aikoihin syntyneen *hermetismin* keskeisin ajatus oli lauselmä: *“Niin ylhäällä kuin alhaalla, niin alhaalla kuin ylhäällä.”*

Edellä kuvatut makrokosmoksen tapahtumat tulevat paremmin ymmärretyiksi, kun ne asetetaan mikrokosmoksen – ihmisen – yhteyteen.

Niin alhaalla kuin ylhäällä

Valon maailman neljä Valoa ja heidän 12 aioniaan edustavat sekä Valon maailman ja luomisen että ihmisen yleviä henkisiä ominaisuuksia:

Totuus, Armo, Muoto, Rauha, Täydellisyys, Ylempi Viisaus, Muisti, Luovuus, Käsitelykyky, Rakkaus, Ymmärrys ja Idea.

Planeettojen seitsemän Arkontin ”sieluasut” eli heidän edustamansa paheet liittyvät ihmisen aineellisuuteen: ***petollisuus, epäoikeudenmukaisuus, viha, ylpeys, himo, ahneus ja huikentelevaisuus***, joilla katsottiin olevan vastineensa myös Valon maailmassa

Gnostilainen käsitys sfääreistä

Planeettojen sfäärien ajateltiin olevan olemassaolon tasoja maan ja taivaan välillä.

Gnostilainen 7 + 1 taivasta

Maakeskeiset taivaiden sfäärit. Peter Apian: Cosmographia (Antwerpen, 1539)

Gnostilainen 7 + 1 taivasta

Varhaisessa gnostilaisessa mytologiassa oli seitsemän taivasta ja niiden yläpuolella kahdeksas ylitaivaallinen alue "**Ogdoadi**".

Nämä vastasivat seitsemän planeetan sfääriä ja kahdeksas niiden ulkopuolisten kiintotähtien sfääriä.

Niiden yläpuolella oli **Pleroma**, jossa ilmenivät Todellisen Jumalan ensimmäiset emanaatiot ja niistä edelleen emanoituneet valo-olennot (**aionit**).

Juutalais-kristillis-islamalainen käsitys taivaasta

➤ *"Taivas", "Taivaat"*

- Jumalan ja enkelien olinpaikka
- "Seitsemän taivasta"
- vastakohta "Maa" (ihmisten olinpaikka)

➤ *"Taivas", "Paratiisi"*

- Viimeisen tuomion jälkeinen paikka (jos nimi on elämän kirjassa)
- vastakohta "Helvetti" (kadotettujen paikka)

Hindulaisuuden ”Valon maailma”

Hindulaisuus on yksi maailman vanhimmista uskonnoista – se on syntynyt noin 2000 eKr

Hindulainen maailmankäsitys ("Kosmisen miehen" kuvaamana)

*Kolme ulottuvuutta eli
valtakuntaa ("Lokaa"):*

- ***Taivas ("Svarga")***
  - Pää ja keskivartalo
  - Jumalien ja devojen olinpaikka
- ***Maailma ("Prithvi")***
  - Nivukset
- ***Alamaailma ("Patala")***
  - Jalat
  - Demonien olinpaikka

Hindulaisuuden ”Valon maailma”

Brahman

- yliaistillinen absoluutti, kaikkialla läsnä oleva kosminen tietoisuus
- kaikkeuden voimanlähde
- ei ole jumala monoteistisessä mielessä
- Brahmania ei voi kuvata millään määritelmillä

Hindulaisuuden ”Valon maailma”

Jumalat

- hindulaisuudessa on valtava määrä jumalia, jotka ovat persoonallisia henkiolentoja.
- ne ilmentävät persoonattoman *Brahmanin* eri aspekteja
- Tärkein jumalien kolminaisuus on
  - **Brahma** (= Luoajajumala; eri kuin *Brahman*)
  - **Vishnu** (= Rakkauden ja elämän ylläpitäjä)
  - **Shiva** (= Tuhoava voima)

Hindulaisuuden ”Valon maailma”

Jumalat

- hindulaisuudessa on valtava määrä jumalia, jotka ovat persoonallisia henkiolentoja.
- ne ilmentävät persoonattoman *Brahmanin* eri aspekteja
- Tärkein jumalien kolminaisuus on
  - **Brahma** (= Luoja jumala; eri kuin *Brahman*)
  - **Vishnu** (= Rakkauden ja elämän ylläpitäjä)
  - **Shiva** (= Tuhoava voima)

**Hindulaisuudesta puuttuu kahtiajako:
taivas ja helvetti.**

Mandevalainen mytologia

(100 eKr -)

Ylin Jumala
"Suuri Elämä"

Valo
"Valon Kuningas"

Valon henget

Luoja-jumala
"Luoja ja
Tuomari"

Ylin Jumala

- "Todellinen Jumala"
  - "Suuri Elämä"
- maailmankaikkeuden **luova ja ylläpitävä voima**
  - mystinen, käsitämätön ja persoonaton

Valo

- “Valon Kuningas”
  - Jumalan personifioitu olemus
- maailmankaikkeuden **elävöittävä voima**
  - sitä symbolisoi virtaava vesi
- **valon henget** antavat terveyttä, voimaa, hyveitä ja oikeudenmukaisuutta

Maailmankuva

Puhdas

Valon maailma

- Jumalan ja enkelien paikka

Aineen maailma

- Ihmisten ja elollisten paikka

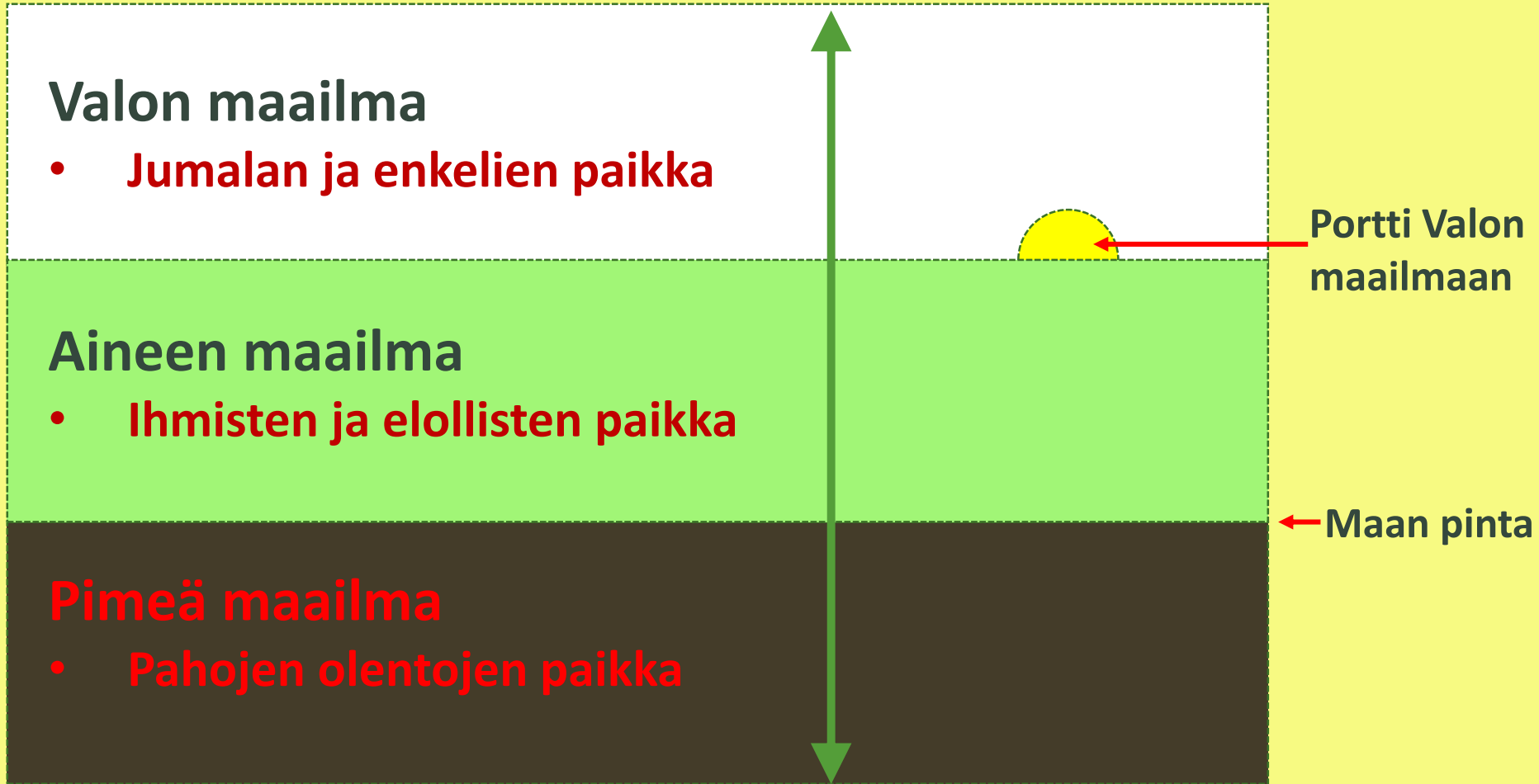
Pimeä maailma

- Pahojen olentojen paikka

Portti Valon maailmaan

Maan pinta

Saastainen

Kabbalan mytologia

Kabbalan mytologia

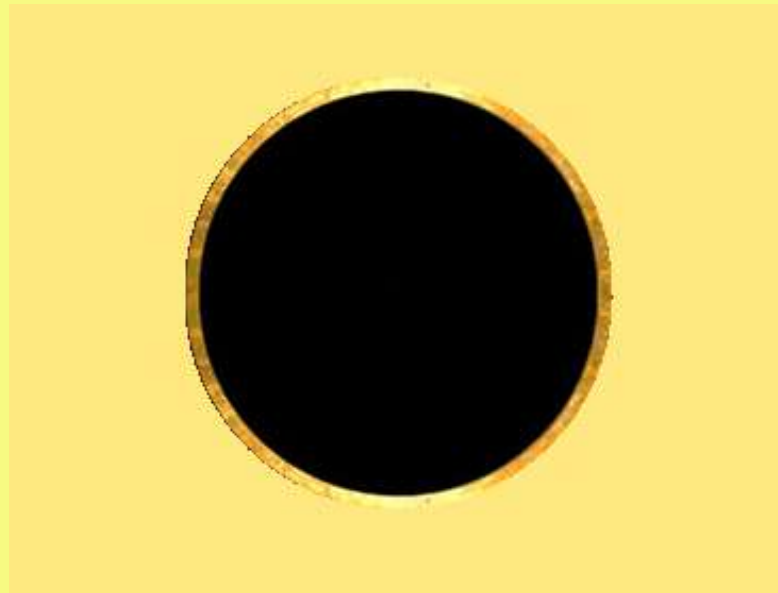
Kabbalistit uskoivat, että ennen maailman luomista kaikki tila oli täynnä loputonta älykästä Valoa, joka kutsutaan nimellä ”Ain Sof” (”Ääretön”).

Se tarkoittaa Jumalan tilaa ennen itsensä ilmentämistä.

Tämä vertautuu gnostilaisuuden käsitteeseen ”Kaikkeuden mieli”.

Kabbalan mytologia

Älykäs Valo ("Ain Sof" - "Ääretön") vetäytyi yhtäkkiä keskipisteestä reunoille jättäen keskelle pohjattoman pimeyden.

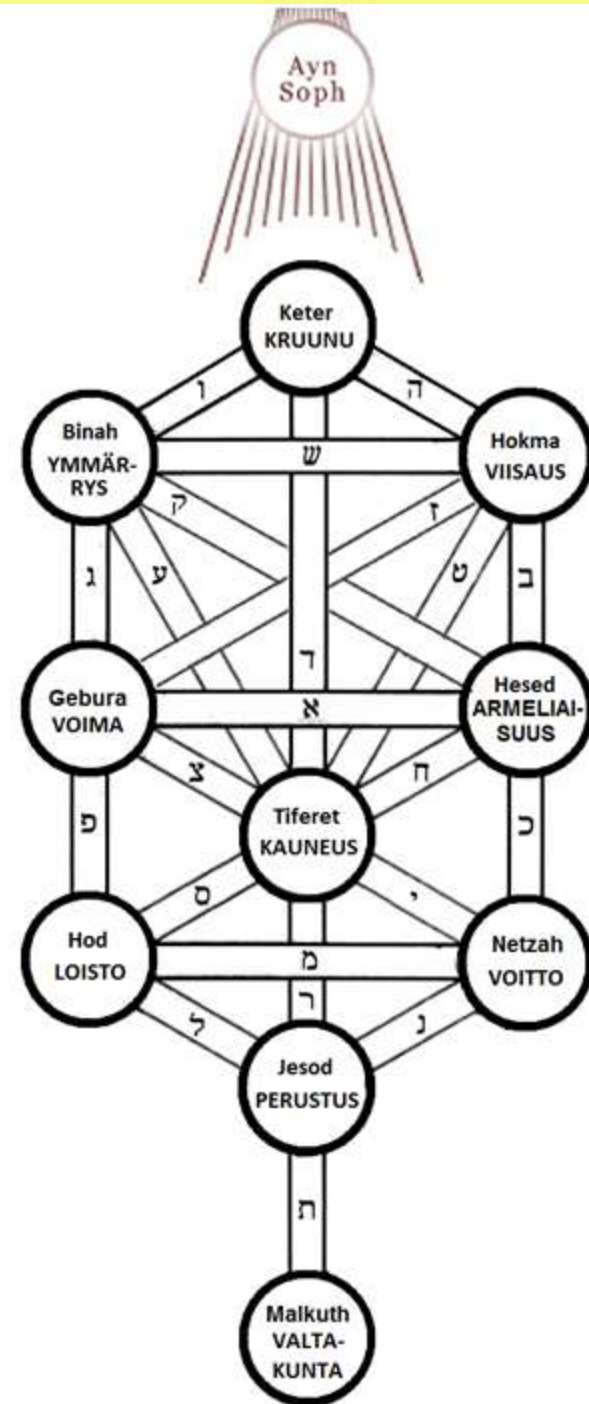
Kabbalan mytologia

Sitten Älykäs Valo vuodatti itsestään pimeyteen maailmankaikkeuden, jonka ensimmäinen jumalallisen energian ilmentymä oli *Adam Kadmon* – kaikkien tulevien sielujen alkulähde (maailmansielu).

Elämänpuu

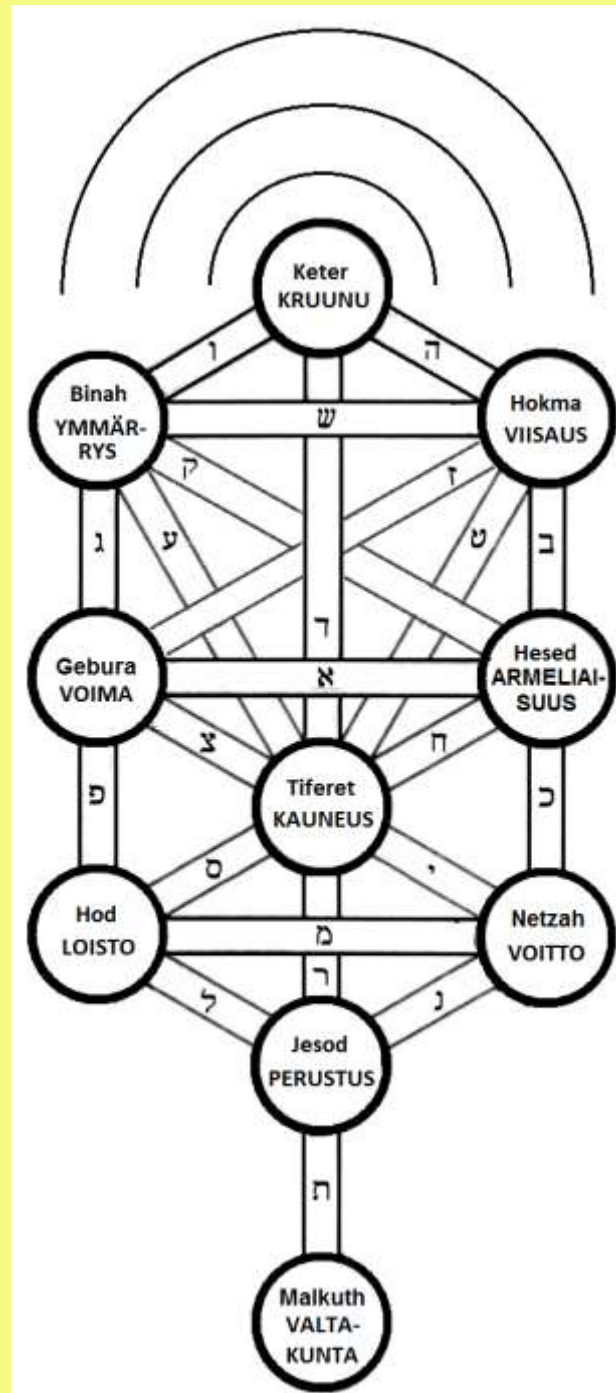
Elämänpuu on toinen kabbalan tapa kuvata Äärettömästä, Älykkästä Valosta (Ain Sof) virranneiden voimien tasapainoa maailmankaikkeudessa.

Gnosis kabbalassa

Elämänpuu kuvaa
Jumalasta virtaavien
voimien tasapainoa

- maailmankaikkeudessa
- ja
- täydellisessä ihmisessä

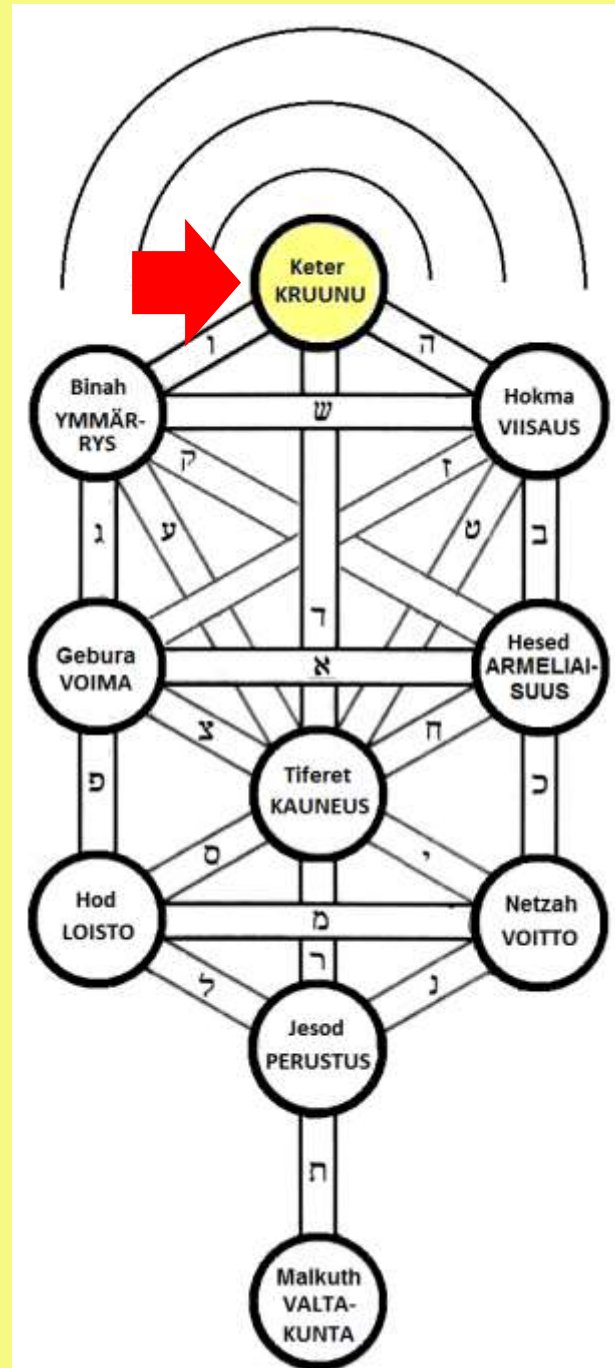
Elämänpuun ylin sefira

Keter eli ”**Kruunu**” edustaa

- jumalallista tahtoa ja
- luomistyön suunnitelmaa

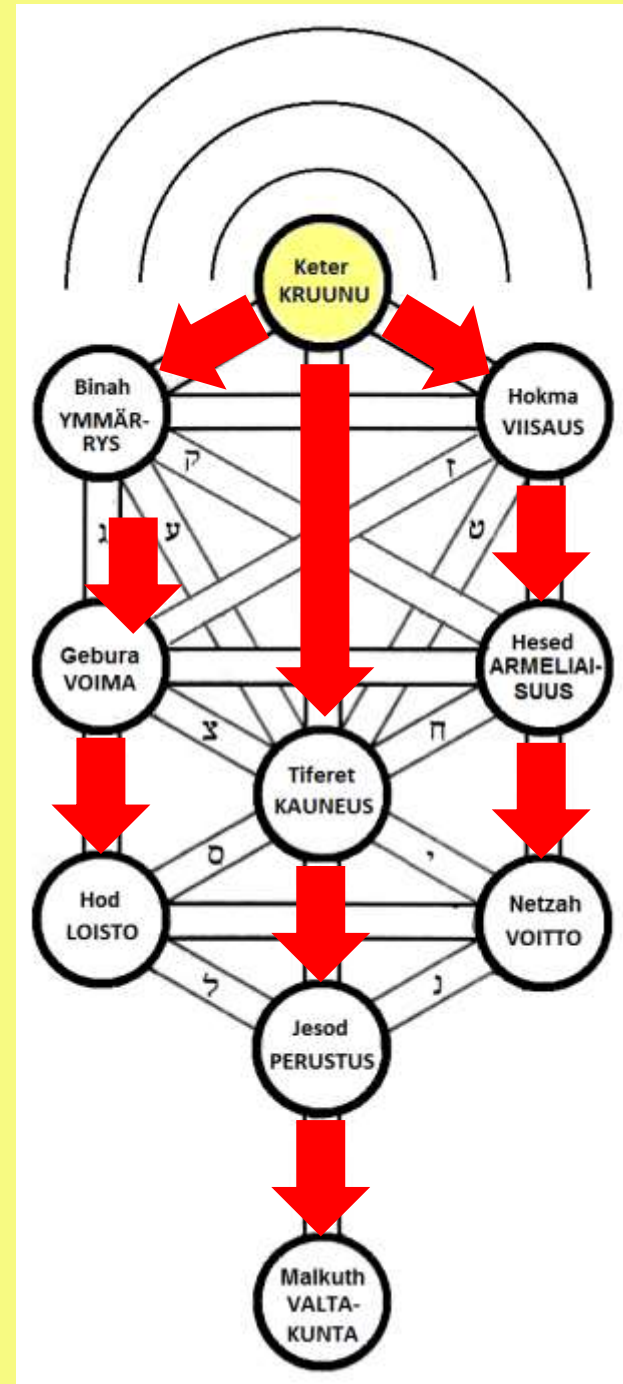
Sitä on kutsuttu nimillä

- **Adam Kadmon** ja
- **Maailman sielu**

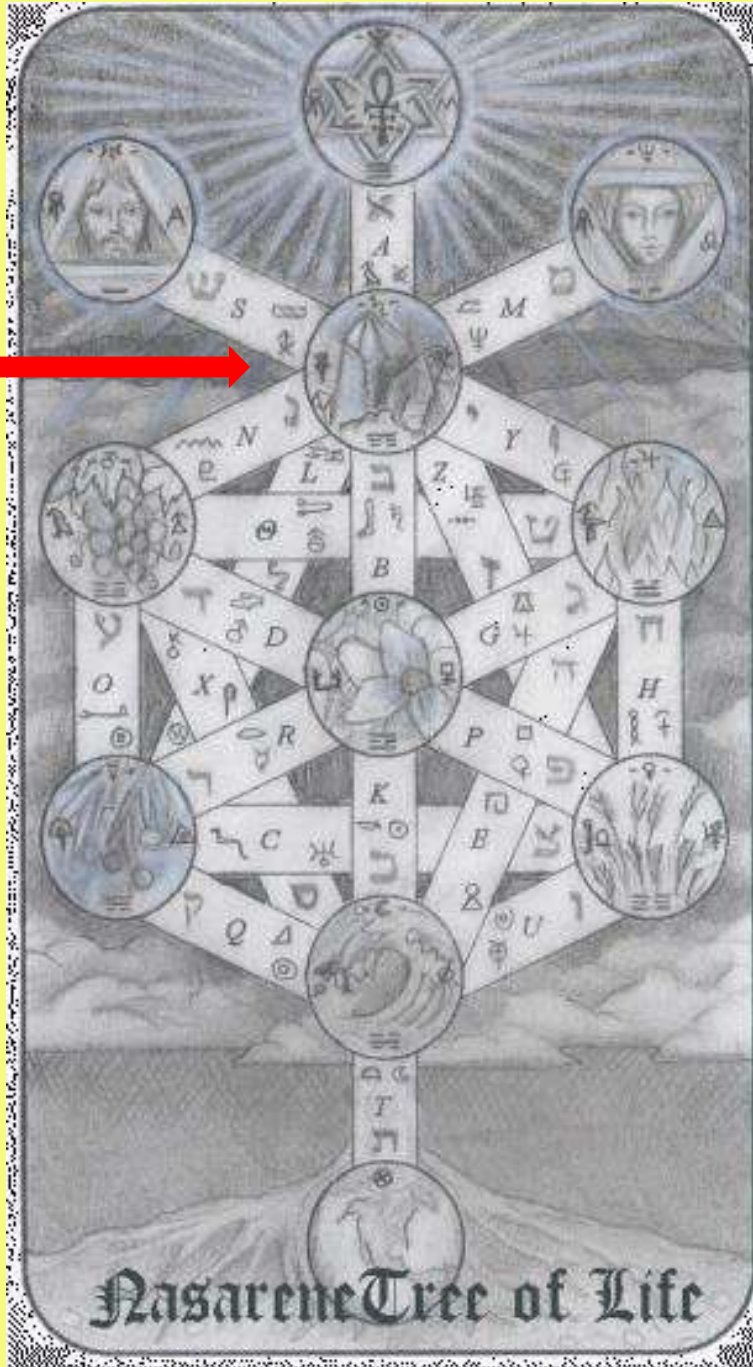

Elämänpuun ylin sefira

”Kruunusta” virtasi
alaspäin kaikki luotu

11. Sefira
Da'at (gnosis)

TAUKO

Kaikkeuden alku

Kaikkeuden alku – hiljaisuus

- *"Kaiken alku, sanoin kuvaamaton, asuu ykseydessä ... yksin hiljaisuudessa ... sillä hän on Ykseys eikä ketään ole ollut ennen häntä."* ("Valentinolainen kirjoitus" –niminen gnostilainen teksti 100-luvulta)
- *"Hiljaisuuden voimasta ilmestyi suuri voima, maailmankaikkeuden mieli, joka hallitsee kaikkea ..."* (kirkkoisä Hippolytos 200-luvulla)
- *"Alussa oli pimeä hiljaisuus ja hiljaisuudessa kaikkeuden mieli, korkein olevainen, Jumala."* (Meruksen kirja 1900-luvulta)

Maailmankaikkeuden mieli

- Gnostilaiset katsovat, että aineellisella maailmankaikkeudella on tietoisuus ja mieli, jonka välityksellä Jumala voi kontrolloida kaikkea.
- Jumala kuvataan tahtotilaksi, jonka olemus koostuu viisaudesta, voimasta ja rakkaudesta.
- Yli tuhat vuotta ennen ajanlaskumme alkua ”Kaikkeuden mielen” käsite on kuvattu intialaisessa Veda-kirjallisuudessa, jossa ilmiöstä käytettiin sanskritinkielistä nimeä *"akasha"*.

Jumalan Viisaus

- Vanhassa gnostilaisessa perimätiedossa kaikkeuden alkuna ikuisessa mystisessä hiljaisuudessa oli Viisaus, Voima ja Pyhä Henki.
- Vanhassa gnostilaisessa kirjallisuudessa Viisaus (*Sofia*) oli usein personifioitu:
  - feminiininen voima
  - "Kaikkien elävien taivaallinen Äiti"
  - "Armo"

Emanaatio-oppi

- *Emanaatiolla* tarkoitetaan kemiassa, fysiikassa ja kosmologiassa tapahtumaa, jossa **jokin saa alkunsa jostain aikaisemmin olleesta ulos vuodattumalla tai säteilemällä.**
- Jo Pythagoras (noin 582–500 eKr.) käytti emanaation käsitettä
- Klassisen emanaatio-opin tunnetuin esittäjä oli kreikkalainen uusplatonilainen filosofi Plotinos (noin 205 – 270 eKr.)
- Gnostilaisuudessa emanaatioiden kuvataan tapahtuneen aina pareittain (syzygos)

Emanaatio-oppi

- Plotinoksen mukaan aluksi oli "Yksi" (kaikkeuden alku, korkein olento, tahtotila),
- josta emanoitui alemman tason olemuksena "Viisaus" (demiurgi)
- ja siitä edelleen useita kolmannen tason olemuksia (henkiolentoja, sieluja).

Emanaatio-oppi

- Emanatio-opin mukaan maailmankaikkeus syntyi virtaamalla korkeimmasta olennoista.
- Emanatio-oppi poikkeaa luomisopista eli *kreationismista*, jota Raamatun luomiskertomus edustaa.
- Emanatio-opissa ei uskota, että Jumala olisi itse luonut fyysisen maailmankaikkeuden mainitsemalla kaikki luoduiksi haluamansa nimeltä, kuten Raamatussa kerrotaan ("*... ja Jumala sanoi, tulkoon ...*")

Emanaatio-oppi

- Jumala avasi pimeyteen kirkkaan pisteen, jonka hän antoi laajeta valon tyhjiydeksi.
- Sitten Jumala vuodatti itsestään valon tyhjiyteen ikuisesti eläviä olentoja ja antoi niille kyvyn ilmentää omaa viisauttaan, voimaansa ja rakkauttaan.
- Luominen tapahtui siis emanoimalla eli vuodattumalla

Emanaatioiden jatkuminen

- Taivaalliset olennot vuodattivat itsestään alempia olentoja ja nämä puolestaan alempia niin, että Valon maailma vähitellen täyttyi erilaisista taivaallisista olennoista.
- Valo-olennoista vanhimmat olivat viisaita ja vahvoja, nuorimmat taas tietämättömiä ja heikkoja
- Nuorimpiin valo-olentoihin oli istutettu henkisen evoluution vaatimus – pyrkimys täydentyä vanhinten kaltaisiksi.

Montako luomispäivää?

- ”Luomispäivien” määrästä on eri uskonnoissa poikkeavia käsityksiä.
- Kyseessä on vertauskuvallinen suure, jolla viitataan tapahtumien vaiheittaisuuteen.
- Raamatussa puhutaan kuudesta luomispäivästä.
- Gnostilaisen profeetta Manin kirjoituksissa luomispäiviä eli luomisen vaiheita oli kolme.
- Sama käsitys on uus-gnostilaisuudessa:
  1. luotiin Valon maailma
  2. luotiin aineen maailma
  3. luotiin ihminen

Valon maailma

Valo-olennot

- Valo-olentojen olemuksen katsotaan sulkevan sisäänsä niiden synnyttäjänä olleiden korkeampien olentojen ominaisuuksia, joskin jossain määrin heikentyneinä.
- Vastaava käsitys oli myös uusplatonisteilla, joiden mukaan korkeimmasta olennoista emanoitui ensin useita ensimmäisen tason olentoja, joista emanoitui edelleen useita toisen ja kolmannen tason (vähemmän viisaita) henkiolentoja ja näistä edelleen vielä alemman tasoisia olentoja.

Valon maailma on hyvä

- hyvyys on lähtöisin Jumalasta
- kun demiurgi loi ihmisen, hyvyyden täyttämä sielu sijoittui aineelliseen ruumiiseen, jossa se joutui ruumiin halujen vangiksi ja alttiiksi turmelukselle
- pahuus ei ole Jumalan aiheuttamaa, vaan pahuuden lähde on ihminen omine paheineen

(gnostilaisuus ei tunnusta kristinuskon perisyntioppia)

Valo-olennot

Valon maailman olennot kuvataan toisinaan täysin näkymättömiksi (ajatuksiksi) ja toisinaan taas pienten sumupilvien kaltaisiksi valo-olennoiksi, joiden muodot ja värit vaihtelevat sen mukaan, kuinka korkeaa kehitystasetta ne edustavat.

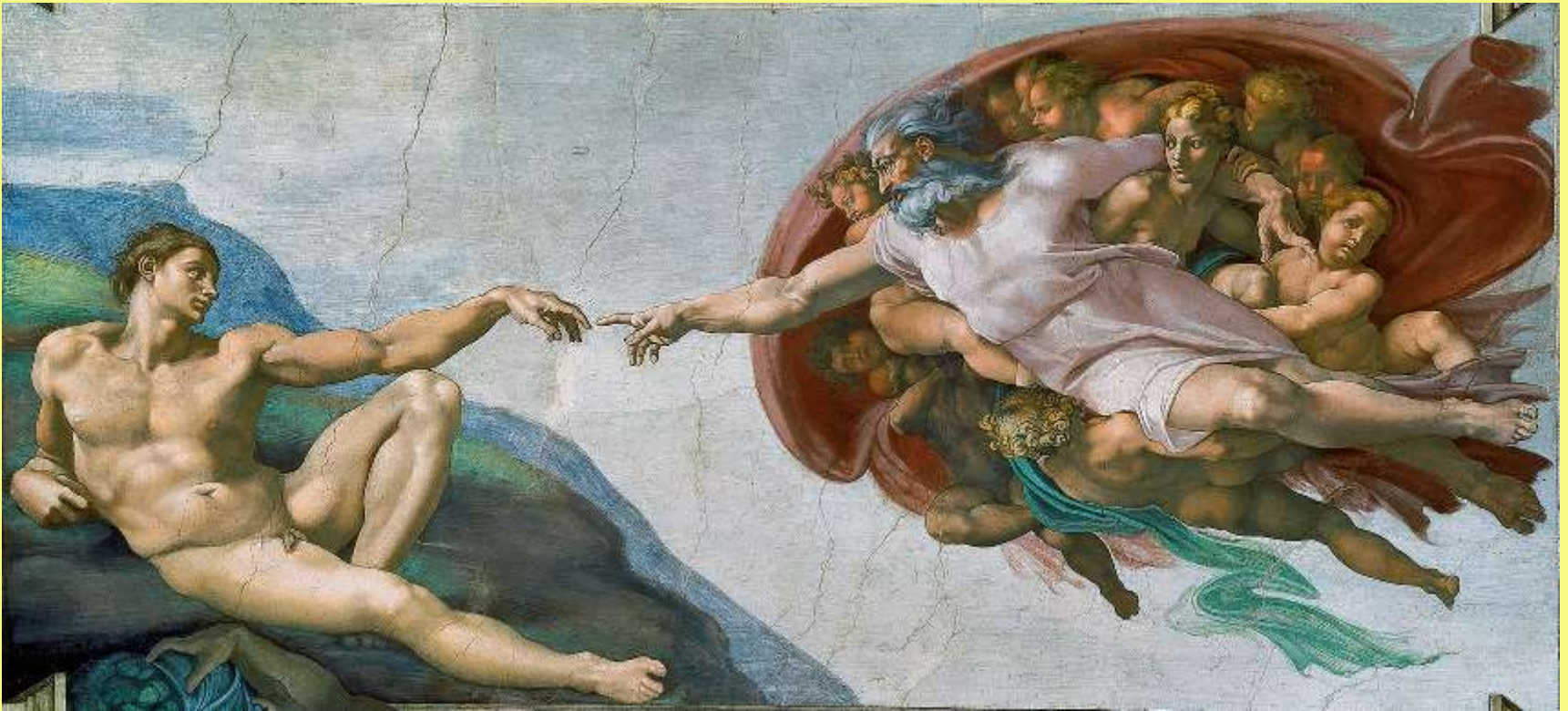
Sofia

Sofia

- Gnostilaisessa perinteessä Sofia on naispuolinen valo-olento, joka kuvataan Jumalan feminiiniseksi aspektiksi ja toisaalta ihmissielun esikuvaksi.
- Sofian mysteeri on vaikeaselkoinen ja ristiriitainen. Se on samanaikaisesti maailmankaikkeuden ja ihmisen mysteeri.
- Jumaluus – Sofia (sielu) – laskeutuu alas, vangitsee itseensä omat vanhempansa, uhraa itsensä ja lopulta vapautuu kahleistaan.
- Gnostilaiset pitävät Sofiaa Jeesuksen taivaallisena kaksosena (syzygos)

Sofia

Michelangelon kuuluisassa freskossa "Adamin luominen" Sofia on kuvattu Jumalan kainaloon

Sofia

- Nag Hammadin teksteissä Sofia kuvataan valolennoksi (aioniksi) ja Jumalasta emanoituneen Valon inhimilliseksi ilmentymäksi.
- Sofian kerrotaan syyllistyneen Valon maailmassa jonkinlaiseen virheeseen, hairahdukseen tai rikkomukseen, jonka seurauksena osa aineettomasta alkoi muuntua aineelliseksi.
- Tämä aiheutti Valon maailmassa epävakaisuuden, joka puolestaan antoi alkusykäyksen aineellisen maailman syntymiselle.

Sofia

Gnostilaisissa teksteissä esitetään useita erilaista syitä Valon maailman kriisin syntymiselle:

- Yhden kertomuksen mukaan ongelma syntyi, kun Sofia yritti poistaa verhon itsensä ja Todellisen Jumalan väliltä ja päästä tuntemaan Valon maailman kaikki salaisuudet.
- Toisen kertomuksen mukaan Sofia halusi luoda jotain ilman vanhempiensa lupaa.
- Kolmannen kertomuksen mukaan ongelma syntyi, kun Sofia yritti emanoida jotain ilman kaksospariaan

Sofia

Pistis Sofiassa kerrotaan:

- Kun Sofia oli hairahduksensa jälkeen pudotettu Valon maailmasta ”maanpakolaisuuteen”, hän alkoi tuntea tuskaa ja pelätä, että hän menettäisi elämänsä – kuten hän oli menettänyt Jumalalta saamansa Valon.
- Sofia joutui hämmennyksen valtaan ja alkoi kaivata takaisin Valoon.
- Tämän kaipauksen seurauksena syntyivät aine ja sielu.
- Sofian maanpakolaisuuden aikana hän syyllistyi vielä yhteen virheeseen luomalla Demiurgin (Jaldabaothin, Kaaoksen lapsen)

Sofia

Valentinolaisen Anatolian koulun mukaan:

- Sofian halusi tietää, mitä on tietoisuuden rajojen tuolla puolen. Se sai hänet tietämättömyyden tilaan ja tuotti hänelle kärsimystä. Tämä Sofian kärsimys levisi koko Valon maailmaan, minkä vuoksi sen vahvat voimat erottivat Sofian Valon maailman ulkopuolelle.
- Valon maailman ulkopuolella Sofia synnytti Kristuksen, joka välittömästi nousi Valon maailmaan.
- Tämän jälkeen Sofia tuotti kuvan kärsimyksistään, jonka tuloksena syntyivät Demiurgi ja aineellinen maailma. Lopuksi Sofia synnytti sielut.

Sofia

Pistos Sofian mukaan:

- Jumala lähetti Kristuksen hakemaan Sofian takaisin Valon maailmaan.
- Kristus ennallisti Sofian antamalla hänelle tiedon (gnosiksen) niin, että hän jälleen näki Valon.
- Sitten Kristus lähetettiin maan päälle Jeesuksena ihmisen muodossa tehtävänä antaa ihmisille gnosis, jotta ihmiset voisivat pelastua aineellisesta maailmasta ja palata henkiseen maailmaan.

Juutalaisuuden Sofia

Useissa juutalaisissa teksteissä kuvataan naispuolista jumalallista Viisautta, jolle Jumala oli antanut tehtäväksi maailmankaikkeuden muotoilun ja kaiken ymmärryksen ja tiedon ilmaisemisen ihmiskunnalle.

Sananlaskuissa Viisaus kuvataan Jumalan avustajana:

- *"Minut [Viisauden] Herra loi ennen kaikkea muuta, luomisensa esikoisena, ennen taivasta ja maata. Iankaikkisuudesta minä sain alkuni, kaiken alussa, ennen kuin maata oli." ...*
- *"Nyt, lapset, kuulkaa minua! Hyvin käy sen, joka minun tietäni kulkee. Kuulkaa neuvojani, niin viisastutte, älkää lyökö niitä laimin." ...*

Ruusu- ristiläisten Sofia

Die himmlische und irdische Eva, die Mutter aller Creaturen im Himmel und auf Erden.
Der Stern der Weisen aus Morgenlande.

OCULUS DIVINUS
per quem Deus vidit & creavit omnia.

Ein jedes Ding hat seinen Namen; verleihe uns seinen Namen.

Lumen Gratiae, Ergon sunt duo

Himmliche Eva, die Neue Geburt.

O Mensch, o Mensch, betrachte, wie Herr das Wort ist Mensch werden.

Einzig hat ihn empfangen, Der nicht glüht, der ist verstanden.

Tinctura Coelestis.
S. S. Sacramenta.

ROSA CRUCIS VENITE.
Videte. Videte. Videte.
Wer Augen hat zu sehen, der kann und wird wohl nicht sehen.

Wahrheit ist die Frucht der Erde, dem vertrauten Thier gleich.

Die Sonne der HUNGFRAU SOPHIA.

Berechtigkeit.

OCULUS NATURÆ
sive Coeli, per quem Natura vidit & regit terram omnia.

Lebendig, stumm, wörtlich, verständig und nicht auskündlich.

Lumen Naturæ, Patet ergo Fratres

Irdische Eva, die Alte Geburt.

O Mensch, o Mensch, betrachte, wie die Natur ist eine große Welt, und ein Mensch werden.

Einzig hat ihn wieder, Derodt es nicht die Welt zur Erde.

Tinctura Physica.
Jungfräus Milch und Sonnen-Erdens, solch Rindes Harn und hoch eine reine Jungfrau ist.

PHILOSOPHORUM VENITE.
Accipite. Accipite, aurea.
Wer Ohren hat zu hören, dem kann man nicht ablesen werden.

Es ist der Natur verordnet, und ihr verordneter Laborant und ephemer Lebensmittler.

WASSER BLUT INSTRUMENTUM WEISZ ROTM

AD SP

7 Adler. 7 Löwen. 7 Raben. 7 Sphären.

THEORIA PRACTICA

SOPHISTA SYLEX MAGUS

O! Harpocrates Dominus providebit. Exitus acta probabit.

Aineen maailma

Miksi aineen maailma luotiin?

Ikivanhan myytin mukaan Jumala loi maailman omaksi ilokseen. Tämä myytti esiintyy mm. Platonin Lait-dialogissa

Sananlaskujen kirjassa Viisaus (Jumalan apulainen luomistyössä) kertoo itsestään seuraavasti:

"Minut Herra loi ennen kaikkea muuta, luomisensa esikoisena, ennen taivasta ja maata. ... Jo silloin minä, esikoinen, olin hänen vierellään, hänen ilonaan päivät pitkät, kaiken aikaa leikkimässä hänen edessään. Maan kiekko oli leikkikalunani, ilonani olivat ihmislapset."

(Sananl. 8:22–31).

Aineen maailman luominen

Kirkkoisä Hippolytos kirjoitti gnostilaisten selittävän maailmankaikkeuden alkuperää seuraavasti:

"Hiljaisuuden voimasta ilmestyi suuri voima, maailmankaikkeuden mieli, joka hallitsee kaikkea ja on mies ... ja toinen ... suuri Ajatus ... on nainen, josta tulee kaikki."

Aineen maailman luominen

Aineellisen maailman alkutilana oli sattumanvarainen **kaaos**, jossa ei ollut minkäänlaista todellista olemista vaan pelkästään tulevia mahdollisuuksia.

Kaaos oli odottavassa tilassa kuten hetki sitten istutettu siemen tai juuri hedelmöittynyt nainen.

Gnostilaisessa *"Johanneksen salaisessa kirjassa"* kuvataan kaikkeuden äitiä, joka on raskaana:
"Hän on täydellinen voima, näkymättömän, neitseellisen ja täydellisen hengen kuva ... Hänestä tuli kaikkeuden kohtu, sillä hän oli ensimmäinen kaikista. Hän oli Äiti-isä ..."

Demiurgi

Demiurgi

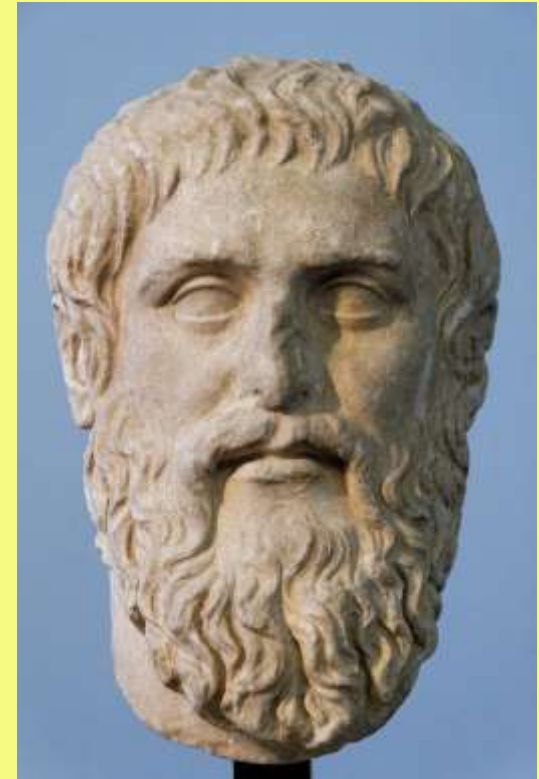
- Demiurgi (kr. *demiourgos*) = "se joka muovaa", "käsiyöläinen".
- Platonin filosofiassa demiurgi viittaa maailmanrakentajaan. Se esiintyy ensimmäisen kerran hänen Timaios dialogissa.
- Gnostilaisissa järjestelmissä demiurgi on alempi jumaluusolento, jota ajateltiin aineellisen maailman luoja.

Demiurgi

- Demiurgille kuvattu olemus vaihtelee eri oppijärjestelmissä.
- Platonin demiurgi oli hyväntahtoinen arkkitehti, rakentaja tai taiteilija.
- Joissakin gnostilaisissa suuntauksissa demiurgi nähdään epärehellisenä, pahana ja tietämättömänä.

Platonin demiurgi

- Platon kuvaa demiurgin olentona, joka "suunnitteli ja muovasi" aineellisen maailman.
- Hän määrittelee demiurgin hyväntahtoiseksi ja halukkaaksi luomaan parhaan mahdollisen maailman.
- Maailmasta tuli kuitenkin osittain epätäydellinen, koska demiurgin oli käytettävä olemassa ollutta kaaosmateriaa, joka oli halutonta taipumaan hänen muovailuyrityksiinsä.

Demiurgille on annettu monia nimiä

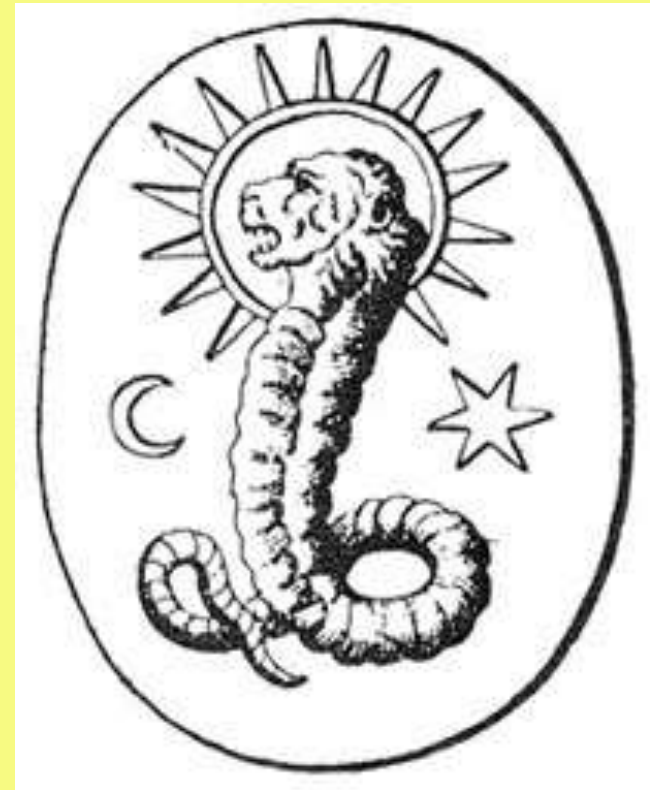
- Setiläisessä gnostilaisuudessa demiurgin nimi oli **Jaldabaoth, Saklas tai Samael**; se yhdistettiin juutalaisuuden Jahveen.
- Eräissä valentinolaisissa teksteissä demiurgille on annettu nimi **Jao**
- Mandealaisuudessa demiurgille kuvataan kolme eri olemusta:
  - **Ptahil** – maailman luoja
  - **Joshamin** – ihmisen luoja
  - **Abathur** – sielujen tuomari

Gnostilainen demiurgi

- Päinvastoin kuin Platon, eräät gnostilaiset suuntaukset esittivät demiurgin röyhkeänä jopa pahansuovana olentona, joka kapinoi äitiään Sofiaa vastaan sekä oli tietämätön Todellisesta Jumalasta.
- Demiurgin luomisteko kuvataan imitaatioksi jumalallisesta mallista tai epäonnistuneena yrityksenä vangita jumalallisia piirteitä aineelliseen maailmaan.
- Tällaisissa suuntauksissa demiurgi nähtiin selityksenä pahan ongelmaan.

Setiläinen demiurgi

- Setiläisen myytin mukaan Sofia eli Viisaus halusi luoda jotakin omaa, joka olisi erossa muusta jumalallisesta kokonaisuudesta.
- Hän teki sen ilman Todellisen Jumalan lupaa.
- Tämän erillisen luomistyön seurauksena syntyi hirviömäinen demiurgi, joka usein kuvataan leijonapäiseksi käärmeeksi.
- Tekoaan häpeillen Sofia kätki demiurgin pilveen ja loi sille valtaistuimen pilven sisälle.

Setiläinen demiurgi

- Sofiasta virrannut olento oli nimeltään **Jaldabaoth** eli "Kaaoksen lapsi".
- Myytin mukaan Jaldabaoth oli epärehellinen ja varasti äidiltään Sofialta jumalallista voimaa ja loi sen avulla, äidiltään lupaa kysymättä, aineellisen maailmankaikkeuden.
- Jaldabaoth oli se jumala, jota juutalaiset Mooseksen kirjassa sanoivat "Jahveksi" tai "Jehovaksi" eli "Herraksi" ja "Luojaaksi".

Valentinolainen demiurgi ja arkontit

Maailman olivat tehneet seitsemän arkonttia (aionia), jotka olivat Pleromassa asuvan **Sofian** lapsia.

Arkontit olivat luojajumalan (demiurgin) apulaisia ja hallitsivat kukin sfääriään.

1. **Jaldabaoth** (Saturnus) – **Arkonttien vanhin, demiurgi**
2. **Jao** (Jupiter)
3. **Sabaoth** (Mars)
4. **Adonaios** (Aurinko)
5. **Astaphaeus** (Venus)
6. **Elaios** (Merkurius)
7. **Horaios** (Kuu)

Pistis Sofian kapinoivat arkontit

Pistis Sofiassa kerrotaan kapinoivista arkonteista, joiden johtajia oli viisi.

Nämä arkontit karkoitettiin ylemmistä sfääreistä ja lähetettiin maan sfääriin, jossa niiden alaiset demonit aiheuttavat ihmisille kaikenlaista pahuutta:

1. **Paraplex** (viha, kiroukset, panettelu)
2. **Ariuth** (riidanhalu, tappelut, murhat)
3. **Hekate** (väärät valat, valahtelu, toisen oman himo)
4. **Tyfon** (himo, irstailu, aviorikokset, seksiriippuvuus)
5. **Jachtanabas** (puolueellisuus, oikeuden vääristely, lahjusten otto, köyhien unohtaminen)

Setiläinen Edenin legenda

- Jaldabaoth loi maailman sekä myös ihmisen ja antoi tälle nimeksi "Aadam" eli "Mies".
- Jaldabaoth yritti siirtää Aadamiin omaa jumalallista voimaansa, mutta epäonnistui.
- Aadam ei herännyt henkiin, vaan jäi elottomana aineellisena mieshahmona makaamaan maahan.
- Kun Jaldabaothin äiti Sofia näki, mitä hänen poikansa oli tehnyt, Sofia lähetti tyttärensä "Elämän", jota kutsutaan "Eevaksi", nostamaan Aadam maasta.
- Aadam sai Eevalta elämän ja nousi ylös.

Setiläinen Eedenin legenda

- Nähtyään Eevan onnistumisen, Jaldabaoth halusi anastaa Eevalta tämän jumalallisen hengen.
- Jumalallinen henki siirtyikin Eedenin puutarhan keskellä kasvavaan "Tiedon puuhun", jolloin Jaldabaoth jäi edelleen ilman jumalallista voimaa.
- Sen vuoksi Jaldabaoth kielsi Aadamia ja Eevaa syömästä Tiedon puun hedelmiä, jotta he eivät saisi itselleen jumalallista voimaa ja tulisi jumalan kaltaisiksi.

Setiläinen Edenin legenda

- Paratiisissa ei tapahtunut mitään syntiinlankeemusta.
- Kielletyn hedelmän syöminen oli lunastustapahtuma.
- Käärme toimi opastavana hahmona ja hedelmän syöminen oli ensimmäinen vaihe ihmiskunnan pelastamiseksi tietämättömyydeltä ja pahuudelta.
- Eeva ei vietellyt Aadamia pahaan vaan opasti häntä viisauteen. Kertomuksessa Eeva kuvataan ihmisyiden hengelliseksi elementiksi, viisaudeksi, joka nostaa ihmisen tämän aineellisesta tilasta.

Setiläinen Edenin legenda

- Aadam tuli opastajansa Eevan avulla tietoiseksi jumalallisesta alkuperästään.
- Ihmisten silmät avautuivat ja heistä tuli Jumalan kaltaisia siinä mielessä, että he oppivat tietämään hyvän ja pahan, saivat omantunnon.
- Gnostilaisuudessa on aina ollut keskeistä herääminen aineellisesta tilasta, mikä mahdollistaa palaamisen jumalalliseen yhteyteen.

Juutalainen demiurgi

- Ensimmäisen Mooseksen kirjan 1. luvussa esiintyy muinaisheprealainen monikkomuotoinen termi **Elohim**, jota käytetään Jumalasta. Juutalaiskristillinen gnostilainen opettaja Kerinthos (100-luvulla) kirjoittaa, että "Elohim" viittaa jumalien, voimien tai enkelien ryhmään.
- Nämä olivat Korkeimman Jumalan apulaisluojia ja osavastuullisia luomisen "suuren suunnitelman" toteuttamisessa.
- Psalmissa 82:1 kerrotaan: *"Jumala astuu esiin jumalien kokouksessa ja julistaa jumalille tuomionsa"*. Tämä viittaa, että oli joukko jumalia (*Elohim*).

Uus-gnostilaisuuden demiurgi

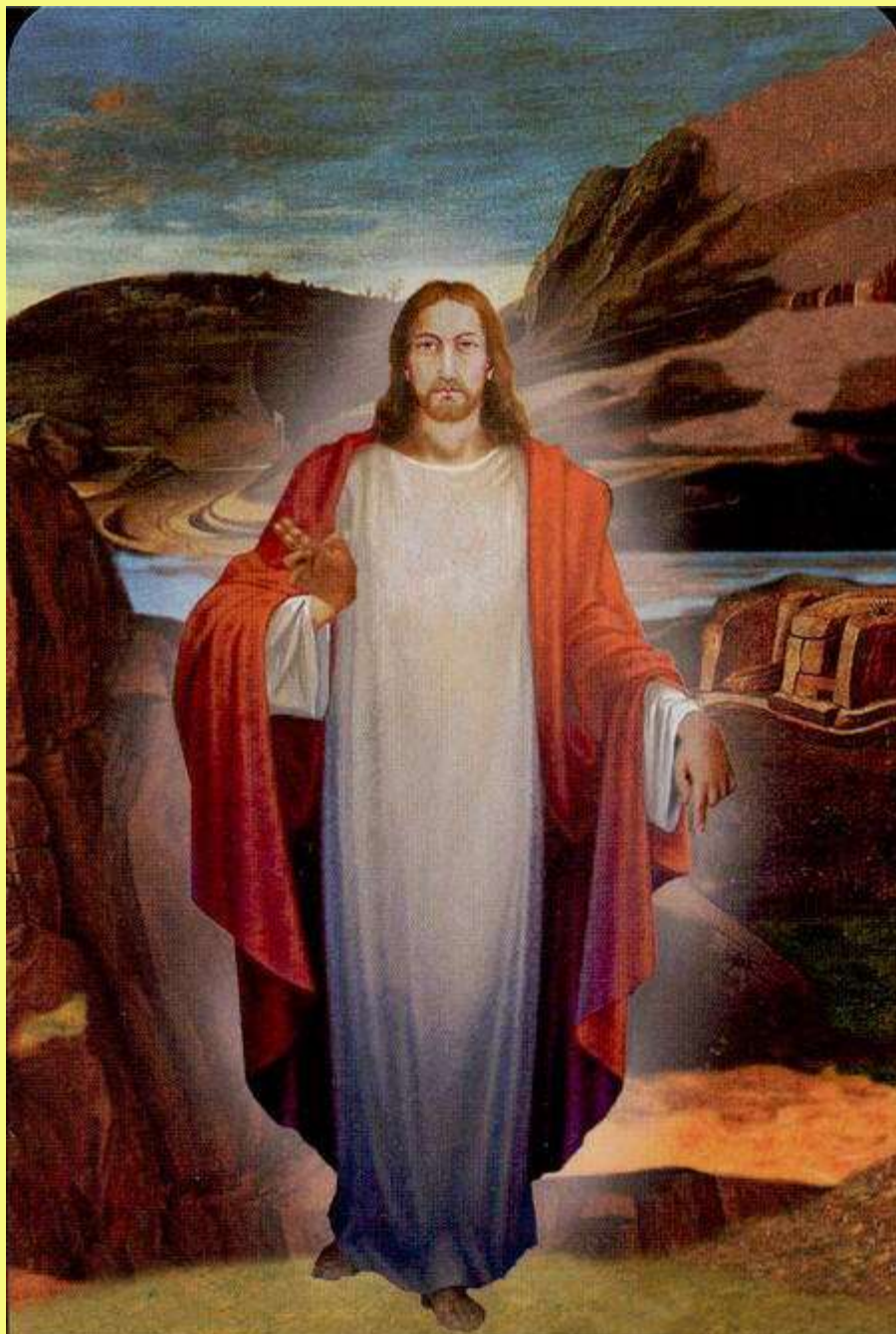
Positiivinen käsitys demiurgista:

- Demiurgi tarvittiin Todellisen Jumalan työvälineeksi
- Demiurgi oli hyväntahtoinen, lojaali ja taitava
- *”Jumala valitsi valon maailman vanhimmista olennoista viisaimman ja nimitti hänet Luojaksi, aineellisen maailman synnyttäjäksi, jotta Jumalan viisaus, voima ja rakkaus voisivat ilmetä myös valon maailman ulkopuolella.”*
(Meruksen kirja, 1900-luku)

Jeesus – Kristus

- Uuden testamentin evankeliumit esittävät Jeesuksen historiallisena henkilönä.
- Gnostilaisissa evankeliumeissa kertomukset Jeesuksesta ovat vertauskuvallisia – ulkoisia mysteereitä, joka toimivat johdatuksena gnosikseen.
- Gnostilaiset katsovat, että Jeesuksen opetusten tarkoituksena oli opastaa ihmisiä omalle sisäiselle polulleen kohti gnosista.
- Gnostilaisille Kristuksen suorittama Sofian lunastus oli maailmankaikkeuden keskeinen draama.
- Sofia on sen seurauksena jokaisen ihmisen sisimmässä jumallisena kipinä.

1 *The Gnostic Christ*

www.gnosis.fi